Redogörelse till riksdagen
2014/15:RJ1

Styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds berättelse över fondens verksamhet och förvaltning under 2014

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning 1
Vd:s förord 3
Översikt över den forskningsstödjande verksamheten under 2014 6
Stödformer, arbetssätt och kvalitetsbedömning 6
Beviljade forskningsanslag 8
Infrastruktur för forskning 18
Områdesgrupper 20
Riktade satsningar 22
Internationellt samarbete 26
Samarbete med riksdagen 30
Rönnbergska donationerna 30
Nils-Eric Svensssons fond 31
Bidrag till lokalkostnader och indirekta kostnader 31
Forskningskommunikation: webbplats, årsbok med mera 31
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds 50-årsjubileum 32
Uppföljning och utvärdering 33
Förvaltningsberättelse 35
Finansiell verksamhet 43
Den finansiella verksamheten – tio år i sammandrag 47
Finansiellt resultat (tkr) 2014 50
Resultaträkning (tkr) 2014 52
Balansräkning (tkr) 53
Kassaflödesanalys (tkr) 2014 55
Redovisnings- och värderingsprinciper 56
Värdering materiella anläggningstillgångar 56
Värdering finansiella anläggningstillgångar 57
Värdering omsättningstillgångar 57
Värdering skulder 57
Beviljade forskningsmedel 57
Eget kapital 58
Noter (tkr) 2014-12-31 59

Bilagor
Donationernas marknadsvärde (belopp i tkr) 76
Balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärde (tkr) 2014-12-31 78

Vd:s förord

Årsberättelse 2014

Den 2 december 2014 hade 50 år gått sedan Sveriges riksdag fastställde stadgarna för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ). Som en illustration till vad RJ har åstadkommit under ett halvsekel överlämnades skriften 50 år av nyfikenhet till talmannen. Genom personligt valda inblickar och med ett helikopterperspektiv belyser journalisten MarieLouise Samuelsson vad fonden har åstadkommit. 50-årsfirandet fortsätter den 6 maj 2015 med en konferens och en bok vilka båda är inriktade på RJ:s uppgifter som forskningsfinansiär framöver.

Ekonomiskt blev 2014 ett gott år. Värdepappersportföljen gav cirka 12,9 procent i avkastning, vilket är positivt och stärker RJ:s finansiella position. Ekonomin ger oss möjlighet att fortsätta som aktiv finansiär av framstående forskning. I detta sammanhang vill jag understryka att RJ genom så kallat fullföljdskrav de senaste fem åren i genomsnitt har delat ut 50 procentenheter mer än vad som är lagstadgat för stiftelser (som innebär att cirka 80 procent av utdelningar och räntor ska användas för stiftelsens ändamål). Detta har varit möjligt tack vare att den aktiva kapitalförvaltningen genererar intäkter genom lönsamma investeringar. En av RJ:s viktigaste uppgifter gentemot forskarvärlden är att säkerställa att avvägningen mellan de årliga anslagen och den långsiktiga utdelningskapaciteten är hållbar. RJ:s anslagsnivå har under en lång period kunnat öka i jämn takt, och det är önskvärt att fortsätta på det viset. Under året beviljades cirka 524 miljoner kronor till nya forskningsanslag, varav 100 miljoner kronor till den särskilda jubileumssatsningen i anslutning till 50-årsfirandet.

I riksdagens motivering 1964 till beslutet att inrätta RJ framhålls att bristen på kunskap ”om de verkningar som tekniska, ekonomiska och sociala förändringar framkallar i samhället och hos enskilda människor” blivit besvärande. Sådana spörsmål står alltjämt i centrum för humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. Under 2014 har RJ tillsammans med både inhemska och internationella aktörer arbetat vidare med frågor om hur denna forskning kan flytta fram positionerna i en alltmer globaliserad värld. Stödet till *Humanities World Report 2015* ska ses i detta sammanhang. Förhoppningsvis inspirerar rapporten både den inomvetenskapliga och externa diskussionen om forskningen. Iakttagelsen att digitaliseringen än så länge bara har satt få och svaga spår i forskningen verkar det finnas anledning för humanister att uppmärksamma världen över, och gärna börja samarbeta kring.

Att finansiera idéer som forskarna självständigt formulerar är kärnan i RJ:s verksamhet. Sådana insatser gynnar den fria grundforskningen. De ger utrymme för nya riktningar inom forskningen och nödvändigt risktagande. RJ:s riktade, tematiska initiativ kompletterar det fria idéstödet, men även i detta fall överlåter vi åt forskarna att med stor frihet formulera sina forskningsfrågor

inom temat för utlysningen. Förutom jubileumssatsningen ”Nya utsikter för humaniora och samhällsvetenskap” kunde forskningsprogrammet ”Samhällets långsiktiga kunskapsförsörjning” lanseras i samarbete med Vetenskapsrådet, Forte och Formas. Samarbete och samfinansiering kan ge våra insatser extra tyngd, vilket dock måste ställas mot risken för krångel av allehanda slag. Med Vitterhetsakademien fungerar dock samarbetet smidigt! Med ”Samlingarna och forskningen” vill vi få till stånd fler samarbeten mellan minnesinstitutionerna och forskningen vid universitet och högskolor. En tredje utlysning av ”Europe and Global Challenges” har kunnat förverkligas tillsammans med Volkswagen Stiftung och Wellcome Trust. Med RJ Sabbatical försöker vi att – med ledande forskningsuniversitet som förebild – utveckla ett flexibelt finansieringssystem genom anslag till lektorer och professorer som ges möjlighet att slutföra forskning och skriva större verk och synteser. Slutligen ska nämnas att kansliet efter en extern utvärdering av områdesgruppernas arbete fick i uppdrag av styrelsen att inventera andra arbetsformer som lämpar sig för idégenerering. Till denna viktiga fråga återkommer vi under 2015.

Ulf Heyman visar i rapporten *Effekten av högskolesektorns forskningsfinansiering sedan 2009* att andelen extern finansiering i Sverige fortsätter att öka. Detta trots riksdagens ambition i de senaste forskningspropositionerna att öka andelen basanslag för lärosätena. ”Sverige tillhör fortsatt de nationer som har absolut störst andel externfinansiering”, sammanfattar Heyman och anknyter till de förklaringar som Gunnar Öquist och Mats Benner gav i en mycket uppmärksammad rapport från 2012 om orsakerna till Sveriges relativa svagheter i förhållande till andra, jämförbara länder. Även om RJ i första hand ska fortsätta finansiera ansökningar som kommer direkt från forskarna, finns starka skäl att intensifiera dialogen med ledningarna för lärosäten, fakulteter och institutioner. Rimligtvis borde det vara möjligt att skapa ännu större mervärden genom RJ:s externa initiativ om de samvarierade ännu mera med lärosätenas interna åtaganden; erfarenheterna av Pro Futura tyder på detta. RJ är under alla omständigheter även i fortsättningen öppen för sådant partnerskap, samarbete och samfinansiering som ger insatserna ökad tyngd.

Ledamöterna i RJ:s styrelse utses för fyra år, och vartannat år ersätts eller omförordnas ungefär hälften av dem. Under 2014 innebar detta bland annat att professor Daniel Tarschys uppdrag som ordförande upphörde efter åtta år. Att få samarbeta med Daniel är i alla avseenden ett privilegium. Hans mångsidiga erfarenheter, rörliga intellekt, aldrig sinande uppslagsrikedom, rättframhet, generositet, anspråkslöshet och humor är källor till glädje för alla som kommer i kontakt med honom. Nu hälsar jag professor Maarit Jänterä-Jareborg välkommen till uppdraget som ordförande. Jag är förvissad om att hon kommer att göra betydelsefulla insatser också för RJ.

Avslutningsvis går min tacksamhet till alla er som medverkar i RJ:s arbete och gör det möjligt att nå framgång: beredningsgrupperna, sakkunniga, finanskommittén, kansliets anställda samt styrelsen. Ert omdöme, ert engagemang och er insiktsfullhet är grundvalen för RJ:s arbete.

Göran Blomqvist, vd

Översikt över den forskningsstödjande verksamheten under 2014

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) stöder kvalificerad forskning genom att bevilja anslag till enskilda forskare eller forskargrupper. Enligt RJ:s stadgar 2 § andra stycket ska företräde ges åt ”forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt”. Detta innebär att RJ i första hand ger anslag åt forskning inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi. Stiftelsen finansierar gränsöverskridande forskningsprojekt i vilka forskare från olika discipliner, fakulteter, lärosäten eller länder samarbetar. Medicinsk forskning om åldrandets och barnaårens sjukdomar stöds genom Erik Rönnbergs båda donationer, vilka RJ förvaltar.

Avsikten är att de beviljade beloppen ska vara så stora att RJ:s anslag attraherar de främsta forskarna och finansierar de bästa idéerna. RJ arbetar med ett begränsat antal ordinarie stödformer, avpassade för såväl individuella forskare som för mindre och större grupper. Därutöver finansieras tematiska, riktade insatser. RJ tar fasta på hela forskningsprocessen genom att även bevilja stöd till tryckning, översättning, internationellt samarbete och publicering med open access. RJ utnyttjar sin handlingsfrihet till att arbeta probleminriktat och flexibelt. Tack vare åtgärder som är unika för RJ har kvaliteten och mångfalden i svensk forskning kunnat stärkas. Med tanke på den nutida debattens ensidiga inriktning är det viktigt att hålla i minnet att också de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnena och forskningsresultaten har strategisk betydelse, inte enbart de tekniska, naturvetenskapliga och medicinska. Samarbete med andra finansiärer kring angelägen forskning kan ge bidragen från RJ stor hävstångseffekt.

I det följande ges i första hand en översikt över de nya forskningsstöd som har beviljats under 2014. Även pågående fleråriga aktiviteter redovisas. För ytterligare information, se RJ:s webbplats (www.rj.se).

Stödformer, arbetssätt och kvalitetsbedömning

Målsättningen för RJ:s insatser är att ge svensk forskning inom stiftelsens verksamhetsområde förutsättningar att nå en framträdande ställning internationellt. RJ arbetar därför efter två linjer: Dels finansieras högkvalitativa ansökningar från forskarna själva, den så kallade bottom-up-principen för fritt idéstöd. Dels görs sådana riktade insatser som kan utveckla svensk forskning inom humaniora och samhällsvetenskap och stärka dess internationella ställning. I den nu gällande stödordningen, som introducerades 2005, finansierar RJ forskning i form av program, projekt, infrastruktur för forskning samt forskningsinitiering. Anslag till program, projekt och infrastruktur för forskning utlyses samordnat en gång per år. Anslag till forskningsinitiering, vanligtvis konferenser och vetenskapliga nätverk, kan sökas fortlöpande. Som

komplement till de forskarinitierade projekten gör RJ tematiska, proaktiva insatser.

Beredningen av ansökningar till program, projekt och infrastruktur för forskning sker i två steg. Programansökningar bedöms i första omgången av en särskild panel med enbart utländska ledamöter. De ansökningar som väljs ut då granskas därpå av externa, internationella sakkunniga, varefter panelen genomför en utfrågning med de berörda forskargrupperna. Ansökningar om projekt och infrastruktur behandlas i den inledande omgången av en eller flera av RJ:s beredningsgrupper, som avgör vilka ansökningar som bör gå vidare. De kvarvarande sökandena inbjuds därefter att lämna in en längre, mer utvecklad ansökan, som sedan bedöms av minst två externa sakkunniga. Deras utlåtanden ingår sedan i underlaget för beredningsgruppernas slutliga ställningstagande. Inför beslutet om de infrastrukturella projekten genomförs vid behov även en utfrågning med de sökande.

I beredningsgrupperna för projektansökningar ingår några av styrelsens ledamöter och suppleanter (forskare och riksdagsledamöter) samt ett antal såväl svenska som utländska forskare. Forskarna utses för fyra år. Grupperna förnyas successivt genom att hälften av ledamöterna byts ut vartannat år. För de riktade, tematiska utlysningarna utses däremot från fall till fall särskilda bedömargrupper med ledamöter som besitter särskild kompetens inom det aktuella området.

Grundläggande för RJ:s arbete är den ingående kvalitetsbedömning som beredningsgrupper och externa sakkunniga gör. Alla ansökningar bedöms i förhållande till vetenskapliga kvalitetskriterier och till internationella standarder. I alla sammanhang ges ansökningar med internationell anknytning särskild prioritet. I de fall ansökningarna aktualiserar forskningsetiska frågor ska dessa prövas efter samma normer och på samma sätt som vid ansökan till Vetenskapsrådet (VR). Besluten om forskningsmedel fattas av RJ:s styrelse. Frågor om jäv hanteras i enlighet med riktlinjer som RJ:s styrelse har fastställt. RJ följer även upp och utvärderar anslagen (se s. 33) och prövar fortlöpande sina arbetsformer.

Alla beviljade projekt ska redovisas i enlighet med sina kontraktsvillkor, vilket normalt betyder att anslagsmottagarna senast 15 månader efter projekttidens slut ska lämna in både en vetenskaplig och en ekonomisk slutredovisning.

Tabell 1 Beviljade forskningsmedel 2014 per donation (belopp tkr)

Jubileumsdonationen	171 275
Kulturvetenskapliga donationen	351 504
Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	600
Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren	200
Totalt beslutat 2014	**523 579**
Avgår ramanslag redovisat i ansvarsförbindelser	–114 000
Summa skuldförda anslag	**409 579**

Beviljade forskningsanslag

Som framgår av tabell 1 har RJ under det gångna året beviljat 524 miljoner kronor i anslag till forskningsändamål. Anslagens fördelning på Jubileumsdonationen respektive Kulturvetenskapliga donationen framgår av tabell 2 och 3. Alla nya anslag till projekt och program beviljas i form av engångsanslag. Produktionsstöd till böcker och översättningsbidrag kan beviljas för forskning som finansieras av RJ och bekostas inom de årliga budgetramarna. Med översättningsanslagen till RJ-forskare vill styrelsen förbättra den svenska forskningens möjligheter att delta i den internationella vetenskapliga diskussionen.

Tabell 2 Beviljade forskningsmedel 2014 ur Jubileumsdonationen (belopp tkr)

Projektanslag (ytterligare specifikation ges i tabellerna 5–6)	157 830
Samarbete med riksdagen	1 290
Nils-Eric Svenssons fond	500
Arvode till sakkunniga	918
Ersättning till adjungerade	4 193
Konferenser, information	4 306
Områdesgruppen Mål och resultat i offentlig verksamhet	232
Områdesgruppen Vardagslivets och kulturens medialisering	581
Områdesgruppen Teknik, institution, förändring	1 425
Summa	**171 275**

Tabell 3 Beviljade forskningsmedel 2014 ur Kulturvetenskapliga donationen (belopp tkr)

Infrastruktur för forskning (ytterligare specifikation ges i tabell 7)	37 583
Program (ytterligare specifikation ges i tabell 4)	100 171
Riktade insatser (ytterligare specifikation ges i tabell 8)	173 904
Forskningsinitiering	13 740
Internationellt samarbete	20 010
Övriga bidrag till forskning och kulturliv	5 651

Arvode till sakkunniga	445
Totalt beslutat 2014	**351 504**

Beslutade ramanslag ur Riktade insatser redovisat i ansvarsförbindelser	–114 000
Summa skuldförda anslag	**237 504**

Program

Program är RJ:s stödform för forskningsuppgifter som kräver en större forskargrupp och upp till åtta års finansiering. 2014 utlystes medel till program för tionde gången och totalt har nu 25 forskargrupper beviljats programstöd. År 2014 kom 31 ansökningar in om programmedel, vilket är något mer än det genomsnittliga antalet ansökningar. Beredningsgruppen beslutade att föra sju av dessa vidare till beredning i en andra omgång. Med ledning av utlåtandena från internationella experter och utfrågningar med forskargrupperna föreslog beredningsgruppen RJ:s styrelse att bevilja följande:

- Professor Jan Teorell, 36 miljoner kronor till programmet *Statsbyggnad och den globala ordningens ursprung under och efter det långa 1800-talet*, vid Lunds universitet
- Professor Nils-Eric Sahlin, 34,3 miljoner kronor till programmet *Vetenskap och beprövad erfarenhet*, vid Lunds universitet
- Docent Maria Larsson, 26 miljoner kronor till programmet *Vårt unika doftsinne*, vid Stockholms universitet.

Stundtals har en viss oro uttryckts för att program som stödform inte skulle passa humanistisk forskning. En genomgång av alla beviljade program sedan starten 2005 visar på en synnerligen jämn fördelning mellan humanistiskt och samhällsvetenskapligt baserade program. Av totalt 240 inskickade är 124 att betrakta som samhällsvetenskapliga och 106 som humanistiska, medan 10 kan kategoriseras som både och. Av de 25 beviljade ansökningarna är 12 att betrakta som i huvudsak samhällsvetenskapliga och 13 som humanistiska.

En analys av könsfördelningen inom stödformen program från 2005 till och med 2014 ger vid handen att 30 procent av de sökande forskningsledarna är kvinnor och 70 procent män. Bland de beviljade programmen har 24 procent kvinnor som forskningsledare och 76 procent män. En ganska stor övervikt av män således, men ganska nära en reflektion av söktrycket.

Varje program har dock i genomsnitt tolv projektdeltagare som får del av anslagen, så att enbart titta på forskningsledarna riskerar att bli missvisande. Om man i stället tar med hela forskargruppen och tittar på samtliga projektdeltagare blir bilden något annorlunda: 38 procent av samtliga beviljade projektdeltagare är kvinnor och 62 procent män. Detta följer i stort sett söktrycket inom stödformen (41 procent respektive 59 procent). Det sker med andra ord ingen avgörande snedvridning med avseende på kön i beredningsprocessen.

Tabell 4 Antalet programansökningar 2014 och beviljade ansökningar (belopp tkr) fördelade efter ämnesområde och kön på projektledarna

Ämne	Antal	Kvinnor	Män	Sökt belopp	Antal beviljade	Beviljat belopp
arkeologi	2	1	1	49 573		
filosofi	2		2	64 949	1	34 300
företagsekonomi	2		2	48 310		
genusstudier	1	1		30 059		
juridik och samhälle	1	1		28 949		
kulturstudier	1	1		24 565		
litteraturvetenskap	2		2	61 746		
nationalekonomi	4	1	3	94 712		
psykologi (exklusive tillämpad psykologi)	1	1		22 728	1	26 000
sociologi (exklusive socialt arbete, socialpsykologi och socialantropologi)	4	1	3	122 090		
statsvetenskap (exklusive studier av offentlig förvaltning och globaliseringsstudier)	4		4	124 533	1	36 000
tillämpad psykologi	1		1	51 605		
tvärvetenskapliga studier	6	2	4	190 791		
Summa	**31**	**9**	**22**	**914 610**	**3**	**96 300**
Konferens					3	130
Övrigt					2	3 741
Summa					**5**	**3 871**
Totalt	**31**		**22**	**914 610**	**8**	**100 171**

Projekt

Ett projekt avser en forskningsuppgift som vanligen utförs under högst tre år av en enskild forskare eller en mindre forskargrupp. Den senare kategorin erhöll cirka en tredjedel av anslagen 2014, över 3,6 miljoner kronor. Projekten ger viktiga möjligheter för forskare i olika stadier av karriären att pröva nya idéer. Denna stödform gynnar den fria grundforskningen, den ger uppslag till ny inriktning av forskningen, och den ger möjlighet till nödvändigt risktagande. Med varje anslag följer dels ett bidrag till kostnader för publicering med open access, dels ett bidrag till internationalisering. Avsikten är att den som får ett RJ-anslag ska kunna koncentrera sig på sin forskning och slippa söka kompletterande finansiering. Söktrycket fortsätter att vara mycket högt. Till följd av att Vetenskapsrådet beviljar betydligt högre bidrag till så kallade indirekta kostnader (se s. 31) har några forskare avstått från RJ:s anslag, men antalet forskare som avstod var 2014 avsevärt lägre än tidigare.

Nedanstående nya projekt har under 2014 fått finansiering av RJ:

Projektanslag år 2014 (belopp kr)

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Fil.dr Lisbeth Aggestam	Ledarskapsparadoxen inom EU:s utrikespolitik	Centrum för Europaforskning (CERGU), Göteborgs universitet	2 915 000
Professor Svante Norrhem	Fransk-svensk subsidiepolitik 1631–1795: motiv och effekter	Historiska institutionen, Lunds universitet	2 540 000
Fil.dr Andreas Nordberg	Om tre centrala modeller i fornnordisk religionsforskning	Religionshistoriska institutionen, Stockholms universitet	2 199 000
Professor Håkan Thörn	Kollektivboende och hållbar stadsutveckling: fallstudier från Danmark, Tyskland, Spanien och Sverige	Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, Göteborgs universitet	5 584 000
Docent Anna-Lena Wiklund	Samverkan mellan kognitiva system: språkbearbetning av satsflätor i svenska	Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet	6 105 000
Professor Henrik Ehrsson	Var det bara inbillning? Gränslandet mellan inbillning och verklig perception	Institutionen för neurovetenskap, Karolinska Institutet	3 698 000
Docent Jens Johansson	Skada: Begreppet och dess relevans	Filosofiska institutionen, Uppsala universitet	7 129 000
Professor Matti Eklund	Varats lätthet: en metaontologisk undersökning	Filosofiska institutionen, Uppsala universitet	4 066 000
Professor Lars Inge Ivarsson	Globaliseringen av FoU i multinationella företag: Behov av nya förklaringsmodeller	Företagsekonomiska institutionen, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet	3 699 000
Docent Johan Ling	Skandinaviens roll i de europeiska kopparnätverken under bronsåldern	Institutionen för historiska studier, Göteborgs universitet	6 400 000
Professor Olle Qvarnström	Den hinduiska receptionen av perso-arabiska kunskapstraditioner och jainismens roll som kulturförmedlare	Centrum för teologi och religionsvetenskap, Lunds universitet	3 431 000
Fil.dr Vaike Fors	Känna, forma, dela: att mäta och föreställa kroppen i en medialiserad värld	Sektionen för Hälsa och Samhälle, Högskolan i Halmstad	5 711 000
Docent Marie Cronqvist	Länkade televisionshistorier. Mediala nätverk och programutbyte mellan Sverige och DDR ca 1970–1990	Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet	2 337 000
Fil.dr Tomas Sniegon	Att skapa mening med ”god” sovjetisk kommunistisk diktatur genom Stalins terror, Chrusjtjovs reformer och Brezjneverans stagnation	Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet	1 336 000

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Fil.dr Mikael Nilsson	Att skapa och förfalska Hitler: en kritisk studie av Hitlers bordssamtal, dess ursprung, tillförlitlighet och äkthet	Historiska institutionen, Uppsala universitet	2 124 000
Fil.dr Berndt Carl Andreas Clavier	Art and Governmentalization: Actor-Networks and Urban Governance in the City of Malmö, Sweden	Konst, kultur och kommunikation, Malmö högskola	4 357 000
Professor Maria Olaussen	Det berättande djuret: Samtidigheter som narrativ strategi	Institutionen för språk och litteratur, Linnéuniversitetet Växjö	1 974 000
PhD Johanna Wallenius	Institutioner och arbetsutbud över livscykeln: en makroekonomisk analys av utbildningsfinansiering, familjepolitik och pension	Handelshögskolan i Stockholm	3 948 000
PhD Erik Hannerz	Rewriting the city: graffiti and the subcultural appropriation of space	Sociologiska institutionen (socialantropologi och pedagogik), Lunds universitet	1 895 000
Professor Denny Vågerö	Är barndomstrauma en bestämningsfaktor för nästa generations utveckling? Hypoteser om transgenerationell överföring	SU-KI Centre for Health Equity Studies, Stockholms universitet	1 810 000
Professor Håkan Lindgren	Informella finansiella marknader i Sverige 1800–1910. Estimat baserade på mikrodata	Handelshögskolan i Stockholm	2 329 000
Docent Johan Jansson	Rumsliga perspektiv på mellanhänder och ’kuratorer’ i värdeskapande processer	Kulturgeografiska institutionen, Uppsala universitet	5 377 000
Docent Kari Andén-Papadopoulos	Med kameran som vapen: samtida video-baserad aktivism i Egypten, Palestina and Syrien	Institutionen för mediestudier (IMS), Stockholms universitet	5 487 000
Fil.dr Pernilla Myrne	Kärlek, kropp och begär – frågeställningar kring erotisk kärlek och kvinnors sexualitet i medeltida arabisk-islamisk litteratur	Institutionen för språk och litteraturer, Göteborgs universitet	2 066 000
Doktor Ole Christian Aslaksen	Estetikk og Mobilitet på Bronsealderens Balkan	Institutionen för historiska studier, Göteborgs universitet	2 005 000
Docent Anna Cullhed	Medeas rörelse. Sjuttonhundratalets transkulturella scen	Institutionen för kultur och kommunikation, Linköpings universitet	2 609 000
Professor Dietrich von Rosen	Multivariat regressionsanalys med rang restriktioner på parametrar och med tillämpningar inom området ”Small Area Estimation”	Biometri och informatik, Sveriges lantbruksuniversitet	3 432 000
Docent Daniel Naurin	Genus i internationella förhandlingar	Centrum för Europaforskning (CERGU), Göteborgs universitet	3 033 000

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Docent Camilla Orjuela	Att skipa rättvisa efter massvåld: Migranters engagemang i transitionell rättvisa	Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet	1 737 000
Professor Barbara Czarniawska	Att hantera överflöd: Strategier och praktiker	Handelshögskolan vid Göteborgs universitet	4 977 000
Docent Hjalmar Fors	Att rekonstruera tidigmodern farmaci: Globala handelsnätverk, substanser och praktiker	Avdelningen för vetenskapshistoria, Uppsala universitet	3 115 000
Professor Jonas Ljungberg	Asymmetriska trender under olika växelkurssystem: konsekvenser för konvergens och tillväxt	Ekonomisk-historiska institutionen, Lunds universitet	3 529 000
Docent Anna Jonsson	Om internationalisering och lärande i praktiken – en studie om hur lokala nationella företag förvärvar stora multinationella företag	Företagsekonomiska institutionen, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet	2 588 000
Professor Mikael Hjerm	Främlingsfientlighet i ett föränderligt Europa	Sociologiska institutionen, Umeå universitet	3 551 000
Professor Maria Stern	Konfliktrelaterat sexuellt våld och dess skiftande former, sammanhang och logiker	Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet	5 273 000
PhD Gerald Roche	Assimilation bortom staten: Dubbel exponering för Tibets språkliga minoriteter	Hugo Valentin-centrum, Uppsala universitet	2 078 000
Professor Steven Linton	Kontextkänslighet som en transdiagnostisk mekanism: Att förstå kopplingen mellan långvarig smärta och emotionellt lidande	Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete, Örebro universitet	2 494 000
Fil.dr Rögnvaldur Ingthorsson	Vetenskaplig essentialism: Aristotelianismen moderniserad	Filosofiska institutionen, Lunds universitet	2 136 000
Docent Håkan Jönsson	Måltiden i upplevelseekonomin – en studie av måltidsordningen i svenska hem	Institutionen för kulturvetenskaper, avd. etnologi, Lunds universitet	1 569 000
PhD Valgeir Thorvaldsson	Undersökning av vaskulära hypoteser för äldres kognition: Koordinerade analyser av inom-individs variabilitet i fyra svenska longitudinella studier	Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet	1 902 000
Professor Ata Ghaderi	Ett interaktivt internet-baserat program för prevention av ätstörningar på bred front	Institutionen för klinisk neurovetenskap, Karolinska Institutet	3 174 000
Fil.dr Simon Larsson	Ett exempel för alla tider? Historieteorin i samtida ekonomiskt tänkande	Institutionen för idé- och lärdomshistoria, Uppsala universitet	1 949 000

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Fil.dr Anja Karlsson Franck	Migration och korruption: ”Securitization”, inre gränskontroll och vardagskorruption i Malaysia och Grekland	Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet	2 446 000
Doktor Robert Demir	Hur icke-sanktionerade management innovationer kommer till stånd	Ratio	2 394 000
Professor Torun Lindholm	Kompensation mellan värme och kompetens i strategisk självpresentation	Psykologiska institutionen, Stockholms universitet	2 310 000
Professor Daniel Västfjäll	Pseudo-ineffektivitet vid resursallokering: Psykologin bakom beslutet att donera	Institutionen för beteendevetenskap och lärande (IBL), Linköpings universitet	3 560 000
Docent Jessica Storbjörk	Fördelar, spänningar och motsägelsefulla incitament i välfärdssystemet: New Public Management i svensk missbruks- och beroendevård	Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning, Sorad, Stockholms universitet	3 759 000
Professor Henrik Horn	Unilateral klimatpolitik och wto	Institutet för näringslivsforskning	2 041 000
Summa			**156 178 000**

Fördelningen på olika ämnesområden för ansökningar respektive beviljade anslag visas i tabell 5. I fråga om könsfördelningen kan ett antal iakttagelser göras. Av 713 ansökningar svarar männen för cirka 57 procent och kvinnorna för 43 procent. Fördelningen mellan manliga och kvinnliga sökande (projektledare) har under senare år i stort sett varit stabil, och de beviljade anslagen har motsvarat söktryckets könsmässiga fördelning. De beviljade anslagen för 2014 avviker dock från ansökningarnas könsfördelning på så sätt att endast 33 procent tillfallit kvinnor och 67 procent män. Statistiken över samtliga projektdeltagare som beviljats medel visar på en viss utjämning genom att 40 procent av projektdeltagarna är kvinnor och 60 procent män. De angivna talen är små och måste tolkas med försiktighet, men RJ följer utvecklingen noga. Den genomsnittliga storleken på de beviljade anslagen är även den i stort sett lika och knappt 400 000 kronor högre för kvinnliga projektledare. Anslagsbesluten bör även studeras i fråga om så kallad karriärålder för de forskare som fått sina ansökningar beviljade. Begreppet karriärålder anger antalet år som gått sedan doktorsexamen avlades. För kvinnor var den 2014 i genomsnitt 11,3 år (samma 2013), för män däremot 14,5 år (2013: 10,7 år). Medianvärdet för sökande är dock lägre för båda könen: för kvinnor 10 år och för män 12. Karriäråldern har ökat i förhållande till de senaste åren, vilket innebär att yngre forskare inte har klarat sig lika bra som tidigare. Det är i och för sig inte egendomligt, eftersom erfarenhet rimligtvis bör öka förmågan att skriva ansökningar av hög kvalitet. Å andra sidan bygger RJ:s långsiktiga policy och mångåriga erfarenhet på att en bedömning som i första hand avser ansökningarnas kvalitet

och originalitet (och inte tidigare prestationer, så kallad track record), är positiv för de yngre forskarnas möjligheter att framgångsrikt konkurrera om anslag. Om denna utveckling fortsätter kan RJ behöva överväga insatser för att förbättra de yngre forskarnas möjligheter.

De begränsningar i rätten att söka projektanslag som infördes under 2014 får full effekt under 2015. En forskare får från 2014 enbart ingå i en enda ansökan som projektledare eller som projektdeltagare. Från 2015 kan den forskare som i egenskap av projektledare eller projektdeltagare har fått avslag två år i följd inte söka följande år. Avsikten med båda åtgärderna är att uppmana de sökande att noga överväga vilken forskningsidé som är deras bästa och att satsa på den. På så sätt kan ansökningarnas genomsnittliga kvalitet öka och arbetsbördan för beredningsgrupperna förhoppningsvis minska.

Som framgår av tabell 5 och 6 är de beviljade anslagens spridning på lärosäten (eller motsvarande) och på olika ämnen stor.

Tabell 5 Beviljade projektansökningar och det totala antalet ansökningar 2014 (belopp tkr) fördelade efter ämnesområde och kön

	Beviljade ansökningar				Totala antalet ansökningar		
Ämne	**Antal**	**Kvinnor**	**Män**	**Belopp**	**Antal**	**Kvinnor**	**Män**
antikvetenskap					7	5	2
arbetslivsstudier					6	3	3
arkeologi	2		2	8 405	24	10	14
arkitektur					1		1
design					1		1
didaktik					11	5	6
ekonomisk geografi	2		2	9 076	6	1	5
ekonomisk historia	2		2	5 858	22	3	19
etik					4	3	1
etnologi	1		1	1 569	13	8	5
filmvetenskap					5	4	1
filosofi	3		3	13 331	21	2	19
folkhälsovetenskap, global hälsa, socialmedicin och epidemiologi					11	7	4
företagsekonomi	3	2	1	9 959	47	16	31
genusstudier	1	1		5 273	7	4	3
gerontologi, medicinsk/hälsovetenskaplig inriktning					1	1	
globaliseringsstudier	1	1		2 446	8	3	5
historia	5	1	4	11 452	53	17	36
hälso- och sjukvårdsorganisation, hälsopolitik och hälsoekonomi					1	1	
idé- och lärdomshistoria	1		1	1 949	17	6	11
idrottsvetenskap					1		1

	Beviljade ansökningar				Totala antalet ansökningar		
Ämne	**Antal**	**Kvinnor**	**Män**	**Belopp**	**Antal**	**Kvinnor**	**Män**
internationell migration och etniska relationer (IMER)	1	1		1 737	5	2	3
juridik (exklusive juridik och samhälle)					8	4	4
juridik och samhälle					7	7	
jämförande språkvetenskap och lingvistik	1	1		6 105	21	13	8
kommunikationsvetenskap					4	3	1
konstvetenskap					9	7	2
kulturgeografi					7	3	4
kulturstudier	1	1		5 711	8	5	3
litteraturstudier	1	1		2 066	10	10	
litteraturvetenskap	2	2		4 583	43	24	19
lärande					10	6	4
medievetenskap	1	1		5 487	11	6	5
musik					1	1	
musikvetenskap					4	1	3
människa–datorinteraktion (interaktionsdesign)					1	1	
mänsklig interaktion med IKT					2	1	1
nationalekonomi	2	1	1	5 989	35	8	27
pedagogik					9	4	5
pedagogiskt arbete					3	2	1
psykologi (exklusive tillämpad psykologi)	5	1	4	13 964	36	10	26
religionshistoria	2		2	5 630	8	1	7
religionsvetenskap					19	7	12
sannolikhetsteori och statistik	1		1	3 432	2		2
scenkonst					1		1
socialantropologi	1		1	2 078	12	7	5
socialt arbete					14	8	6
sociologi (exklusive socialt arbete, socialpsykologi och socialantropologi)	4	1	3	14 789	39	19	20
språkstudier					15	7	8
språkteknologi (språkvetenskaplig databehandling)					3	1	2

	Beviljade ansökningar				Totala antalet ansökningar		
Ämne	**Antal**	**Kvinnor**	**Män**	**Belopp**	**Antal**	**Kvinnor**	**Män**
statsvetenskap (exklusive studier av offentlig förvaltning och globaliseringsstudier)	2	1	1	5 948	54	21	33
systemvetenskap, informationssystem och informatik med samhällsvetenskaplig inriktning					4	1	3
teknikhistoria					4	2	2
tillämpad psykologi	1		1	3 174	4	1	3
tvärvetenskapliga studier	1		1	1 810	19	9	10
övrig annan humaniora	1		1	4 357	7	4	3
övrig annan samhällsvetenskap					7	4	3
Summa	**48**	**16**	**32**	**156 178**	**713**	**309**	**404**

Tabell 6 Beviljade projektansökningar fördelade efter anslagsförvaltare 2014 (belopp tkr)

Anslagsförvaltare	**Beviljat belopp**	**Antal**
Göteborgs universitet	44 625	13
Handelshögskolan i Stockholm	6 277	2
Högskolan i Halmstad	5 711	1
Institutet för näringslivsforskning	2 041	1
Karolinska Institutet	6 872	2
Linköpings universitet	6 169	2
Linnéuniversitetet i Växjö	1 974	1
Lunds universitet	24 878	9
Malmö högskola	4 357	1
Ratio	2 394	1
Stockholms universitet	15 565	5
Sveriges lantbruksuniversitet SLU	3 432	1
Umeå universitet	3 551	1
University of Melbourne	2 078	1
Uppsala universitet	23 760	6
Örebro universitet	2 494	1
Summa	**156 178**	**48**

Produktionsstöd	865	7
Översättning	125	1
Övrigt	662	3

Anslagsförvaltare	Beviljat belopp	Antal
Summa	**1 652**	**11**
Summa total	**157 830**	**59**

Infrastruktur för forskning

Infrastruktur för forskning rör insatser för att möjliggöra framtida forskning inom samhällsvetenskap och humaniora. Anslag kan beviljas för åtgärder som exempelvis etablering av nya forskningsmiljöer eller skapande av plattformar där samarbete mellan forskarsamhället och andra institutioner utvecklas.

Forskningen genomgår för närvarande förändringar. Bland annat byggs forskargrupper upp just kring befintliga eller tillkommande infrastrukturer och Vetenskapsrådet lägger om sina infrastrukturella bidrag. RJ:s anslag kan därför förväntas öka i betydelse. Mot denna bakgrund, och för att minska arbetsbelastningen på ordförandegruppen som hittills har handlagt ansökningarna, har en särskild beredningsgrupp inrättats. Den träder i funktion under 2015.

År 2014 beviljade RJ 13 ansökningar om infrastrukturellt stöd. Det största anslaget gick till *Nyckeln till Uppåkra: digitalisering av ett unikt arkeologiskt kulturarv*. Projektet avser att i en databas kvalitetssäkra arkeologiskt dokumentationsmaterial, samt att med digital fototeknik dokumentera 28 000 metallföremål från undersökningarna från järnåldersbebyggelsen från cirka 100 före Kristus till 1000 efter Kristus i Uppåkra, Skåne.

Anslag till infrastruktur för forskning 2014 (belopp kr)

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Fil.dr Daniel Solling	Digitalisering och katalogisering av stambokssamlingen vid Uppsala universitetsbibliotek	Uppsala universitetsbibliotek	3 795 000
Professor Lars Kleberg	Svenskt översättarlexikon – nationell biobibliografisk databas	Södertörns högskola	3 063 000
Professor Lars-Erik Edlund	”Den vetgirige lappmarksprästen” – Digitalisering och transkribering av J.A. Nenséns uppteckningar från 1800-talet av de nordliga folkens liv och kultur	Umeå universitet	2 622 000
Docent Petra Söderlund	Vetenskaplig utgivning av klassiska svenska författares verk	Svenska Vitterhetssamfundet	1 242 000
Bibliotekarie Hans Ljungberg	Analys och teckentolkning av tabeller i SCB:s digitaliserade statistik	Statistiska centralbyrån SCB	2 500 000
Förste bibliotekarie Jan Hjalmarsson	Katalogisering av äldre dissertationer	Södertörns högskola	405 000
Professor Åsa Bengtsson	European Values Study	Mittuniversitetet	4 944 000

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Professor Mats Roslund	Nyckeln till Uppåkra: digitalisering av ett unikt arkeologiskt kulturarv	Lunds universitet	5 014 000
Bibliotekarie Catta Torhell	Utbildningsforskning och reformpolitik under 50 år – speglad i Torsten Huséns arbetsbibliotek	Linnéuniversitetet i Växjö	267 000
Fil.dr Jenny Jansson	Arbetarrörelsens digitala omvandling: bevarandet av organisationsmaterial i den digitala tidsåldern	Uppsala universitet	3 614 000
Fil.dr Jacqueline Taffinder	Alvastra pålbyggnad – en arkeologisk resurs	Historiska museet	4 363 000
Jur.dr Richard Zajac Sannerholm	Insamling, digitalisering och tillgängliggörande av arkiv från utlandsveteraner	Folke Bernadotteakademin	3 230 000
Fil.dr Margareta Sollenberg	Ny användarplattform för konfliktdata – nya möjligheter för forskningen	Uppsala universitet	2 414 000
Summa			**37 473 000**

Tabell 7 Beviljade ansökningar inom infrastruktur för forskning fördelade efter anslagsförvaltare 2014 (belopp tkr)

Anslagsförvaltare	Beviljat belopp	Antal
Folke Bernadotteakademin	3 230	1
Historiska museet	4 363	1
Linnéuniversitetet i Växjö	267	1
Lunds universitet	5 014	1
Mittuniversitetet	4 944	1
Statistiska centralbyrån SCB	2 500	1
Svenska Vitterhetssamfundet	1 242	1
Södertörns högskola	3 468	2
Umeå universitet	2 622	1
Uppsala universitet	9 823	3
Summa	**37 473**	**13**
Konferens	110	1
Summa	**110**	**1**
Summa total	**37 583**	**14**

Forskningsinitiering

För att kunna möta efterfrågan från forskarsamhället om anslag till större och mindre vetenskapliga möten samt till uppbyggnad av vetenskapliga nätverk

beviljar RJ anslag till forskningsinitiering. Ansökningarna spänner över ett stort fält: bidrag till internationella konferenser förlagda både i Sverige och utomlands, arbetskonferenser om nya forskningsområden, seminarieverksamhet, nätverksstöd och förberedelser av nya forskningsprogram.

Under året behandlades 143 ansökningar och av dessa beviljades 84. Vi ser det som mycket positivt att kunna bidra till att så många vetenskapliga möten och nätverk kan komma till stånd. Särskilt positivt är att det internationella utbytet hela tiden växer. Internationaliseringen är en tydlig trend och i dag är det endast i undantagsfall RJ får in ansökningar om forskningsinitiering utan internationellt deltagande.

Som en del av dessa initierande insatser anordnar RJ dessutom regelmässigt egna symposier och seminarier, ibland tillsammans med andra forskningsstödjande organ inom eller utom landet.

RJ medverkar även i olika forskningsinformativa aktiviteter. Dit hör exempelvis RJ:s stöd till utgivningen av tidskriften Forskning & Framsteg (F&F) och till föreningen Vetenskap & Allmänhet. Bidragen till F&F har lämnats sedan 1979 men styrelsen har beslutat att 2015 blir det sista året. RJ beviljade under 2014 ett treårigt anslag till Vetenskap & Allmänhet för att i samarbete med SOM-institutet vid Göteborgs universitet studera hur allmänhetens attityder till forskning och forskare utvecklas över tid. Avsikten med projektet ”Vetenskapen i samhället” är att fördjupa studierna av vilka faktorer som påverkar förtroendet för forskare, forskning och forskningsbaserad kunskap. Sedan 1966 har RJ även deltagit i finansieringen av Nobelstiftelsens symposier. De sammanlagt 157 Nobelsymposier som genomförts har ägnats åt vetenskapliga genombrottsområden av central kulturell eller samhällelig betydelse. Symposierna har en mycket stark internationell ställning.

Områdesgrupper

RJ inrättar så kallade områdesgrupper i syfte att kartlägga forskningsbehov och stimulera till vetenskaplig forskning. De består av forskare från discipliner av betydelse för området samt företrädare för i sammanhanget viktiga samhällsintressen. Områdesgrupperna har gett betydelsefulla förslag till nya initiativ. Verksamheten kan beskrivas som kvalificerat forskningsförberedande.

Områdesgrupperna har under RJ:s historia producerat betydelsefulla förslag till nya initiativ och tematiska utlysningar. Efter en utvärdering 2013 har rutinerna förtydligats. Styrelsen har vidare gett kansliet i uppdrag att inventera andra arbetsformer som lämpar sig för idégenerering och att återkomma till styrelsen med konkreta förslag. Dessa ska motsvara RJ:s ambition att kunna arbeta flexibelt och effektivt. Insatserna ska kunna gälla såväl utomvetenskapligt som inomvetenskapligt motiverade forskningsfrågor. Ärendet kommer att behandlas av styrelsen under 2015.

Under 2014 har tre områdesgrupper varit verksamma (uppgifter om gruppernas sammansättning finns dels på RJ:s webbplats, dels i slutet av årsberättelsen).

Områdesgruppen för mål och resultat i offentlig verksamhet (MoR)

Områdesgruppen, som startade sin verksamhet 2011, har under året haft sammanträden, konferenser och seminarier samt tagit initiativ till två utlysningar. Den ena fokuserar på samhällets långsiktiga kunskapsförsörjning och genomförs i samverkan med statliga forskningsfinansiärer. Den andra utlysningen avser att stärka forskningen om styrning och granskning av offentlig verksamhet och genomfördes under våren 2014. Områdesgruppen hade sitt sista möte våren 2014.

Områdesgruppen för teknik, institution, förändring

Områdesgruppen har nu varit verksam i drygt tre år. Arbetet med den programskrift som syftar till att klargöra och avgränsa områdesgruppens ansvarsområde har färdigställts under året.

För att ytterligare gynna initiativ till ny forskning och nya forskningssamarbeten inom områdesgruppens tema har forskare utanför områdesgruppen bjudits in att söka medel till nya nätverk och gästforskare. Nätverken består av forskare inom humaniora och samhällsvetenskap, men kan även inkludera andra ämnen och omfattar deltagare från flera olika lärosäten. Nätverksstödet varar i maximalt tre år. Anslag beviljas också för att bekosta en månads vistelse vid ett svenskt lärosäte för en utländsk forskare inom områdesgruppens tema. Tiden ska ägnas åt att slutföra pågående vetenskapliga arbeten, föreläsningar samt att delta vid seminarieverksamheten vid den specifika forskningsmiljön. Under året har tre nätverk och en gästforskarvistelse beviljats medel:

- Jonas Anselm, nätverket SweMineTechNet – Swedish Mineral Technology Network
- Cecilia Åsberg, nätverket Posthumanities International Network, PIN
- Francis Lee, nätverket Algorithms as Devices of Power and Valuation.

Kerstin Sandell har beviljats medel för att professor Catherine Westfall, Michigan State University, ska vistas vid Pufendorfinstitutet, Lunds universitet, och bland annat studera anläggningarna ESS and MAX IV.

Linköpings universitet har beviljats medel för att starta en sommarskola inom STS-området. STS Summer School ägde rum i september och attraherade 27 doktorander från nio europeiska länder.

Områdesgruppen för vardagslivets och kulturens medialisering

Områdesgruppen som under 2014 var inne på sitt tredje verksamhetsår sammanträdde två gånger, och åkte på projektbesök till två starka forskningsmiljöer inom medialisering. Vid Köpenhamns universitet besökte man forskargrupperna ”The mediatization of culture: The challenge of new media” och ”Kulturens medialisering”, båda under ledning av Stig Hjarvard. Till Bremen bjöds gruppen in av Andreas Hepps forskningsgrupp vid ZEMKI: Center for

Media Communication and Information Research. Under hösten arbetade Johan Fornäs och André Jansson med förberedelser för en konferens i april 2015 i samarbete med ECREA TWG Mediatization: ”Mediatisation of Culture and Everyday Life: Comparisons, Histories and Critiques”. Gruppen fortsätter att utlysa medel för nätverk inom forskningsområdet och för närvarande finns fyra aktiva nätverk.

Riktade satsningar

Riktade insatser används för att utveckla och förstärka svensk forskning. De har varierande karaktär, från karriäranställningar för yngre forskare till utlysningar inom angelägna forskningsområden.

Tabell 8 Riktade insatser 2014 ur Kulturvetenskapliga donationen (belopp tkr)

Pro Futura IX	25 000
Forskningsprogrammet Samlingarna och forskningen	20 000
Nobel Science and Humanities Program. The Networks – Challenges for Mankind	14 500
Övrigt	404
Summa skuldförda anslag	**59 904**
Forskningssatsning i samband med 50-årsjubileum	100 000
Europe and Global Challenges III	10 000
Gästforskare vid de svenska forskningsinstituten i Medelhavsområdet	4 000
Beslutade ramanslag redovisat i ansvarsförbindelser	**114 000**
Totalt beslutat 2014	**173 904**

Pro Futura

Pro Futura är ett spetsforskningsprogram som RJ driver tillsammans med SCAS (Swedish Collegium for Advanced Study) där forskare ges möjlighet att forska under mycket goda villkor under fem till sju år. I år har inbjudan att nominera skickats till 23 lärosäten i Sverige, Danmark, Estland, Finland och Norge. Universiteten inbjuds att nominera högst fyra personer. Om lärosätet väljer att nominera tre personer ska minst en av dessa ha doktorsexamen från, och vara verksam vid, ett annat lärosäte än det som ställer förslaget. Om man väljer att nominera fyra personer ska minst en av de nominerade ha doktorsexamen från och vara verksam vid universitet utanför Sverige. Avsikten är att forskarna genom Pro Futura-anställningen ska få en tillsvidareanställning vid det förslagsställande universitetet om de uppfyller kraven. Under åren i programmet ska forskaren vistas dels vid det förslagsställande universitetet, dels en längre tid vid SCAS och vid ett utländskt institut för avancerade studier eller vid ett annat spetsforskningsinstitut. Hittills har 36 forskare, lika många

kvinnor som män, antagits. I årets omgång nominerades 28 forskare varav 10 gick vidare till intervju. RJ:s styrelse har därefter beslutat att 4 forskare ska antas, nämligen Angela Breitenbach, filosofi, föreslagen av University of Cambridge, Stephanie Wynne-Jones, arkeologi, föreslagen av Uppsala universitet, Meelis Friedenthal, teologi, föreslagen av University of Tartu samt Elise Dermineur, historia, föreslagen av Umeå universitet.

Europe and Global Challenges

Sedan ett antal år har RJ haft ett nära samarbete med tyska Volkswagen Stiftung och italienska Compagnia di San Paolo bland annat kring forskningsprogrammet inom europeisk utrikes- och säkerhetspolitik. Erfarenheterna har varit många och positiva. Tillsammans har tre forskningsfinansiärer åstadkommit en insats på europeisk nivå som de var för sig inte hade varit mäktiga. Därför beslöt samma stiftelser att vidareutveckla forskningssamarbetet i ett nytt forskningsprogram.

Den övergripande tanken med forskningsprogrammet Europe and Global Challenges har varit att europeiska forskare ska stimuleras att samarbeta med kolleger i andra delar av världen kring vår tids stora utmaningar. Förhoppningen är att denna typ av satsning kommer att få betydelse för internationaliseringen av svensk och europeisk samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning.

Programmet utlystes första gången 2010 och eftersom gensvaret i forskarsamhället var mycket stort utlyste de tre stiftelserna programmet en andra gång under 2012. Totalt har tio olika forskargrupper finansierats inom programmet.

Från och med i år har programmet även en ny samarbetspartner i brittiska Wellcome Trust. Samtidigt har Compagnia di San Paolo dragit sig ur satsningen. Wellcome Trust är en av världens största forskningsstiftelser som i första hand finansierar hälsorelaterad forskning och biomedicin. Deras ambition är att öka insatserna inom humaniora och samhällsvetenskap och de har identifierat ”Europe and Global Challenges” som ett högintressant samarbetsprojekt. RJ, Volkswagen Stiftung och Wellcome Trust har därför gemensamt utlyst programmet en tredje gång.

Skatteforskning

RJ har beslutat om att under hösten 2015 genomföra en avslutande skattekonferens i riksdagen där de kvarvarande och pågående projekten i tidigare skatteforskningsutlysning presenterar sina resultat. Inom ramen för den andra utlysningen 2010/11 om skatteforskning har sju projekt utvärderats under våren 2014. Slutsatsen är att samtliga sju projekt har utvecklats väl och att de ska få fortsatt finansiering för den kvarvarande projektperioden.

Flexit

Henrietta Huzells uppföljning från 2013 ledde till flera förändringar av de två utlysningarna under 2014:

- Tjänsterna är utformade så att två år av projektet bedrivs på ett företag eller en organisation utanför akademien och det tredje året på ett lärosäte.
- Både juniora och seniora forskare kan nu söka.
- Stödet till medverkande ökas genom introduktionskurser och liknande.

I den första utlysningen medverkade både organisationer och företag: Indevelop, Röda Korset, VTI och Volante. Tre tjänster tillsattes: De gick till Christoffer Laurell (Volante), Björn Lidenstam (VTI) och Malin Gawell (Röda Korset). I höstens utlysning ingick organisationerna FOU Välfärd Norrbotten, Vårdanalys och SVID. En tredje utlysning sjösattes i november, med deadline den 12 februari 2015, där sex organisationer och företag medverkar: ABB Corporate Research, Hyresgästföreningen, Invigos, IOGT-NTO, Svenska Golfförbundet och SVID.

Riksdagsforskning

Under 2014 avslutades seminarieserien som inleddes 2012 i samarbete med riksdagen. I februari presenterade professor Mats Sjölin (Linnéuniversitetet) sin forskning: Party Government in Flux: Changing Conditions for the Party Groups in the Swedish Riksdag, det sista i raden av totalt fyra projekt. Samtliga projekt förväntas slutredovisa under 2015.

RJ Sabbatical

Med RJ Sabbatical kan tillsvidareanställda lektorer och professorer inom humaniora och samhällsvetenskap få anslag i upp till två år för att forska färdigt och för att skriva synteser. Stödet kan avse ansökningar som ska resultera i såväl enstaka tidskriftsartiklar som monografier. En första utlysning genomfördes under året med ett mycket högt söktryck. En andra utlysning har gjorts med sista ansökningsdag i februari 2015. En sista utlysning i försöksverksamheten görs under 2016.

Nya utsikter för humaniora och samhällsvetenskap

RJ:s styrelse beslutade under året att avsätta 100 miljoner kronor till en jubileumsutlysning kopplad till RJ:s 50-årsfirande: ”Nya utsikter för humaniora och samhällsvetenskap”. Avsikten var att stimulera forskare att tänka större och bredare än i vanliga projektansökningar och ta sikte på de komplexa forskningsfrågor som uppfyller kraven på att vara en nyckelfråga och utmaning för vetenskap och samhälle. Intresset för utlysningen var mycket högt. Inte mindre än 258 ansökningar skickades in. Beslut om anslag fattas under 2015.

Samhällets långsiktiga kunskapsförsörjning

Under året utlystes forskningsprogrammet ”Samhällets långsiktiga kunskapsförsörjning. Svensk forskning och högre utbildning i ett internationellt sammanhang”. Programmet beräknas pågå under sex år med eventuell förlängning till tio år och omfatta cirka 80 miljoner kronor. Programmet är ett samarbete mellan RJ, Vetenskapsrådet, Formas och Forte. En internationell referensgrupp bestående av forskare och praktiker knyts till programmet och en koordinator ansvarar för att hålla samman projekten inom programmet.

Styrning och granskning av det offentliga

RJ utlyste i april 2014 anslag till ”Styrning och granskning av det offentliga”. Utlysningen av 40 miljoner kronor, som beslöts av RJ:s styrelse den 28 november 2013, kan ses som en avslutning av områdesgruppen Mål och resultat i offentlig verksamhets strategiska arbete. Totalt skickades 71 ansökningar in. Styrelsen beslutade att bifalla 9 ansökningar.

Samlingarna och forskningen

Vitterhetsakademien och RJ har med utgångspunkt i erfarenheterna av programmet för ABM-sektorn (arkiv, bibliotek och museer) beslutat att i ”Samlingarna och forskningen” ytterligare förstärka forskningen om samlingarna genom att finansiera samarbeten mellan minnesinstitutionerna och forskningen vid universitet och högskolor. Avsikten är att stödja insatser som syftar till att göra innehållet i samlingarna känt, tillgängligt och användbart för forskningen. Finansiärerna planerar att göra två utlysningar inom denna satsning, i februari 2015 och under 2016.

Forskning om förmodernitet

Inom RJ:s satsning på forskning om förmodernitet pågår för närvarande åtta projekt, varav fem har följts upp under året med mycket gott resultat. Beviljade projekt ska ordna konferenser eller workshoppar under den tid som projekten pågår. Den första konferensen hölls på Sigtunastiftelsen i augusti 2014. Konferensen, som samlade ett sextiotal deltagare, hade titeln ”Practices and Performances. Between Materiality and Morality in Pre-Modernity”. Nästa konferens kommer att äga rum 2016.

Nobel Science and Humanities Program. The Networks – Challenges for Mankind

Planeringen av ett nytt Nobel Center i Stockholm pågår för fullt. Nätverken inom programmet ”Nobel Science and Humanities Program” kommer att bestå av 20–25 framstående forskare som befinner sig i olika stadier av karriären. Forskarna ska mötas två tre gånger om året i Stockholm under två till tre dagar.

Nätverken innebär långvariga kontakter mellan forskare från hela världen och ger förutsättningar för både djupgående och överraskande samarbeten. Dessutom ger de svensk vetenskap tillgång till världsledande forskare. Nobelcentret avser att dra nytta av deltagarnas närvaro genom att arrangera både offentliga arrangemang, till exempel temadagar för allmänheten, och aktiviteter för politiker och andra beslutsfattare. RJ har beviljat medel till ett av de tre inledande nätverken med 2,9 miljoner kronor om året i fem år, sammanlagt 14,5 miljoner kronor.

Övriga bidrag till forskning och kulturliv

Erfarenhetsmässigt har det varit svårt att på ett naturligt sätt inrymma vissa angelägna ändamål under övriga budgetposter. Kostnaderna för utvärderingar av stödformer och riktade satsningar finansieras här. RJ har även lämnat bidrag till dataköp för forskningsområdet Det civila samhällets ekonomi och organisering under perioden 1992–2012, till en konferens om humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning i samarbete med Vitterhetsakademien och Vetenskapsrådet, till Humanities World Report 2015, till en undersökning om förutsättningarna för att bilda ett skatteprocessuellt centrum vid Högskolan i Gävle, till det ovan nämnda projektet ”Vetenskapen i samhället” samt till förstudier för ett kvinnobiografiskt lexikon på nätet. Dessutom har ett antal seminarier och böcker finansierats, varav ett par med kopplingar till RJ:s stöd åt forskning om förmodernitet. Likaså har RJ stött insatser som uppmärksammar datalagring, digitaliseringens påverkan på forskningen och open access för forskningsmaterial. Flertalet förfrågningar om finansiering måste dock avböjas eftersom ändamålet faller utanför RJ:s stadgar.

Internationellt samarbete

RJ:s möjligheter att stödja svensk forsknings internationella samarbeten ökar i betydelse. Vetenskapsrådet genomför en omfattande analys av de internationella förbindelserna, och när den blir klar under 2015 kan ytterligare insatser från RJ vara motiverade. Resultatet av tidigare undersökningar tyder på att svenska forskare inom humaniora och samhällsvetenskap i större utsträckning än kollegerna i andra länder väljer att samarbeta med sina landsmän. En betydande del av den humanistiska forskningen är dessutom nationell till sin karaktär. Olika forskningsfrågor förutsätter givetvis skilda arbetssätt. Så länge frågeställningarna är generella behöver det inte vara en svaghet att empirin är nationell. Ett onyanserat krav på internationalisering kan rent av resultera i alltför generella problemformuleringar eller allmänt hållna jämförelser. Likafullt förefaller svensk forskning behöva nya nätverk av forskare för att öka samarbetena. Det treåriga stödet åt Sveriges unga akademi för att stärka dess internationella aktiviteter ska ses i detta sammanhang, liksom den vikt som fästs vid de internationella kontakterna i RJ:s jubileumssatsning och i besluten om RJ Sabbatical.

RJ:s internationella insatser är inriktade både på individuell forskarmobilitet och strategiska partnerskap. Vidare växer stiftelsernas betydelse som forskningsfinansiärer i Europa. Inom European Foundation Centre (EFC) medverkar RJ sedan starten 2007 i ett nätverk som går under benämningen Research Forum som – i kontakt med EU, Science Europe och den europeiska universitetssammanslutningen EUA – arbetar både med att lyfta fram stiftelsernas roll som forskningsfinansiärer och att effektivisera arbetsformerna.

Nätverket utgör en plattform för forskningsfinansierande stiftelser att samarbeta och ta lärdom av varandra. Forumets uppdrag är att underlätta ett effektivare stöd till forskning genom gränsöverskridande samarbete och informationsutbyte och att skapa ett brett nätverk av oberoende forskningsfinansierande stiftelser i Europa.

Forumet arrangerade hösten 2014 en välbesökt konferens i Warszawa på temat ”Towards a new concept of excellence in research?”. Där diskuterades frågor om hur högkvalitativ forskning kan identifieras och risk hanteras av forskningsfinansiärer.

På ett möte med nordiska stiftelseorganisationer i samband med EFC-AGA-konferensen i Sarajevo i maj 2014 togs initiativ till en första nordisk stiftelsekonferens. Ansvariga för planeringen av konferensen var Svenska kulturfonden, Fritt ord och RJ. Stiftelsekonferensen, som samlade deltagare från Finland, Norge och Sverige, ägde rum i Helsingfors den 17–18 november. På dagordningen stod bland annat den rättsliga regleringen av stiftelserna, erfarenheter av proaktiva och strategiska insatser, uppföljning och utvärdering samt forskningskommunikation.

Stiftelsernas betydelse som forskningsfinansiärer växer i Europa i takt med att behoven ökar och staternas anslag inte förväntas kunna växa i samma takt som hittills. Stiftelserna gjorde betydande insatser vid tillkomsten av Europeiska forskningsrådet (EFR; engelsk förkortning är ERC). Ansträngningarna för att stärka EFR:s positioner fortsätter. RJ har tidigare beviljat ett bidrag till oberoende vetenskapligt studium av de arbetsformer som EFR har utvecklat under sina inledande verksamhetsår.

Framgångarna i den hårda konkurrensen om ERC-anslag ger vissa mått på den svenska forskningens nivå. Inom humaniora och samhällsvetenskap visar de lyckosamma svenska ansökningarna en betydande tematisk koncentration – de socioekonomiska disciplinerna är mest framgångsrika: nationalekonomi, statsvetenskap och sociologi. Från de humanistiska ämnena kommer relativt få ansökningar, och med två undantag har de inte fått anslag. Det finns en risk för att detta ses som uttryck för bristande kvalitet. Vetenskapsrådet kommer under 2015 att presentera statistik som möjliggör en fördjupad diskussion av de frågor som berörs här.

Mot den bakgrund som tecknas här är det viktigt att RJ uppmärksammar möjligheterna att utveckla svensk humaniora och samhällsvetenskap. Breda, komparativa kartläggningar med internationella utblickar är ett viktigt hjälpmedel. RJ är av den anledningen en av finansiärerna av *Humanities World*

Report 2015 och *World Social Science Report 2016*. Under 2014 har RJ tillsammans med både inhemska och internationella aktörer bearbetat frågor om hur forskningen kan flytta fram positionerna i en alltmer globaliserad värld. I juni genomförde RJ och Volkswagen Stiftung konferensen ”Global Humanities” i Hannover.

RJ:s alla insatser eller avtal är tidsbegränsade. De har olika karaktär, främst av dessa fyra slag:

Medlemsavgifter eller arbetsinsatser inom intresse- och samarbetsorganisationer för stiftelser och dylikt

Vid EFC:s 25:e Annual General Assembly (AGA) and Conference i Sarajevo var temat ”Rethinking Europe: Solidarity, civil society and political governance”. Under Autumn Assembly, som ägde rum i Bryssel den 4–5 november, kretsade arbetet kring filantropi i Europa, ”Euro Philantopics”, då bland annat ungdomsarbetslöshet, migration och cirkulär ekonomi behandlades. EFC svarar för stiftelsesektorns kapacitetsuppbyggnad (capacity building) genom utbildningsprogrammet European Learning Lab, som ger professionell utveckling för och stärkta kontakter mellan stiftelsernas handläggare. Under 2014 har RJ och organisationen Stiftelser i Samverkan (SiS) engagerat sig i den svenska diskussionen om förslaget till europeisk stiftelsestadga bland annat genom upprepade kontakter med Justitiedepartementet. Förhoppningarna om en sådan stadga, vilken eventuellt skulle kunna främja transnationellt stiftelsearbete, grusades dock när det visade sig vara omöjligt för EU:s medlemsstater att enas om innehållet.

European Science Foundation (ESF) har spelat en viktig roll för utvecklingsarbetet inom forskningspolitik och policy. Organisationen kommer att ersättas av Science Europe, där enbart statliga forskningsråd kan vara medlemmar, så RJ:s medlemskap upphör vid utgången av 2015. RJ:s årliga bidrag till Euroscience Open Forum (ESOF) upphörde under 2013, men eftersom medel återstod deltog vi i arbetet under 2014. En eventuell fortsättning bör inte gälla basfinansiering utan vara inriktad på punkt- och programstöd inom humaniora och samhällsvetenskap. Detsamma gäller redan för Academia Europaea (AE), som till och med 2014 har ett årligt bidrag för sin utåtriktade informationsverksamhet. RJ bidrar även till ett treårigt symposieprogram/summer school för yngre forskare inom humaniora i AE:s regi.

Medverkan i uppbyggnaden utomlands av institut för avancerade studier

RJ har ett långvarigt och väl utvecklat samarbete med Wissenschaftskolleg zu Berlin. RJ beviljade 2012 ett femårigt anslag till Stellenbosch Institute for Advanced Studies (STIAS) för att utveckla STIAS panafrikanska arbete. Insatser för att etablera denna typ av institutioner måste pågå under fem till tio år för att vara meningsfulla. RJ ska därför noga överväga varje engagemang och vara restriktiv med att binda sig för sådan basfinansiering. Däremot bör instituten

och deras forskare kunna söka anslag för exempelvis konferenser och projekt på RJ:s gängse villkor.

Samfinansierade forskningsprojekt inom regionala studier, kultur, värdering, säkerhet och utveckling

Styrelsen har under året beslutat att förlänga finansieringen av ett nätverkssamarbete mellan indiska och europeiska forskare, kallat IEARN, som är placerat vid Institut d'Études Avancées i Nantes. New Europe College i Bukarest har under tre år medel till ”Europe next to Europe”. Brittiska Wellcome Trust har beslutat att inleda ett samarbete med RJ och Volkswagen Stiftung kring en tredje utlysning av ”Europe and Global Challenges”. Samarbetet med Svenska litteratursällskapet fortsätter kring svenskan i Finland. Ett antal forskningsstiftelser i flera länder och statliga forskningsråd fortsätter kontakterna om gemensamma insatser i fråga om den humanistiska forskningen. Centrum för Europaforskning vid Göteborgs universitet (CERGU) fortsätter planenligt utbyggnaden av det internationella postdokprogram som RJ beslöt att delfinansiera 2012. Centrets arbete med att få status som excellensmiljö pågår.

Gästprofessurer, postdoktjänster och andra liknande anställningar samt kostnader för forskarutbyte

Det behövs flexibla stödformer som möjliggör korta utlandsvistelser och utveckling av samarbeten med utländska forskare som inte har för avsikt att flytta till Sverige. Styrelsens beslut att under de kommande åren anslå medel till forskningsvistelser vid de svenska Medelhavsinstituten ska ses i detta sammanhang. I syfte att få fram fler framgångsrika svenska ansökningar till ERC har bidrag beviljats till forskarnätverk som behöver få tid till att vässa sina projekt. Dag Hammarskjöld-professuren i Berlin har förlängts med tre år och fått ny innehavare, litteraturvetaren Otto Fischer. På förslag från SCAS har styrelsen beslutat att utvidga det framgångsrika Erik Allardt-programmet till ett nordiskt gästforskarprogram, och samtidigt inrättat ett treårigt program för gästforskare från Ryssland och nordöstra Europa. Ett ökat forskarutbyte förväntas gynna såväl forskarnas hemmiljöer som svensk vetenskap. Det fyraåriga samarbetsavtalet från 2011 med Maison des Sciences de l'Homme i Paris om svensk-franskt forskningssamarbete inom områdena ekonomi och filosofi fortsätter att utvecklas väl. Under 2014 ordnades framgångsrika workshoppar i Paris och startades en forskargrupp på SCAS. En slutkonferens för programmet planeras 2015.

Inom ERC anses samarbetet rent av vara förebildligt i utformningen för samarbeten mellan forskare från olika länder och discipliner. Inom RJ har det även inspirerat till finansieringen av ett nytt tvåårigt svensk-franskt samarbete inom bysantologin, Text och berättande i Bysans – Texte et récit à Byzance. Anslaget är också stöd åt en tidigare Pro Futura-forskare som är i färd med att vidga sina vetenskapliga samarbeten, bygga upp en forskargrupp och utvecklas som forskningsledare.

Åren 2012 till 2014 har SCAS med uppbackning från RJ tecknat avtal med framstående inrättningar, till exempel National Humanities Institute, Radcliffe Institute vid Harvard och CRASSH vid Cambridge University. I centrum står RJ:s och SCAS Pro Futura-forskare, som även intresserar Center for Advanced Study in the Behavioral Sciences (CASBS) vid Stanford University och Institute for Advanced Study (IAS) i Princeton. Sedan tidigare utfäster sig RJ att bidra till att täcka inbjudna forskares kostnader för vistelserna. Under 2013–2014 medverkade en svensk humanist i IAS Princetons utveckling av forskningstemat ”Environmental Turn and the Human Sciences”. IAS, SCAS och École des hautes études en sciences sociales (EHESS) har – med RJ som en av finansiärerna – beslutat att under tre år genomföra en så kallad summer school inom samhällsvetenskaperna. Denna vänder sig till unga forskare från Latinamerika, Mellanöstern och subsahariska Afrika och är ett försök att förnya arbetsformerna inom instituten för avancerade studier och att bredda deras geografiska rekrytering av forskare. SCAS medverkan är viktig – och en framgång för SCAS. Under 2014 har SCAS och den kinesiska vetenskapsakademien för samhällsvetenskaper (CASS) fördjupat sina kontakter och tecknat avtal om forskarutbyte.

RJ har sedan 1989 ett avtal med Humboldt-Stiftung i Bonn om gästforskarutbyte. RJ finansierar tyska gästforskare i Sverige och Humboldt-Stiftung svenska forskare i Tyskland. För 2014 utsågs professorerna Margit Meyer (institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, Göteborgs universitet) och Thomas Saalfeld (statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet).

RJ:s internationella engagemang prövas fortlöpande, och alla insatser eller avtal är tidsbegränsade.

Samarbete med riksdagen

Medel har beviljats till Riksdagsundersökningen 2014, som blir den tionde i ordningen. Den genomförs av forskare knutna till Valforskningsprogrammet vid Göteborgs universitet och har till syfte att särskilt fokusera på två teman: responsivitet och flernivådemokrati. Anslaget föreslås belasta budgetposten Samarbete med riksdagen. Den RJ-finansierade skriften om Riksrevisionens tioåriga verksamhet kom ut i januari 2014, då även seminariet ”Riksrevisionen tio år: Hur bör den statliga revisionen utvecklas?” genomfördes på SNS (Studieförbundet Näringsliv och Samhälle). Förberedelser pågår för att uppmärksamma tryckfrihetsförordningen och offentlighetsprincipen som fyller 250 år 2016 genom en skrift och seminarier.

Rönnbergska donationerna

De båda donationer som RJ under 1990-talet erhöll från hemmansägaren Erik Rönnberg, Fagerdal, Hammerdal, ingår nu i RJ:s förmögenhetsmassa och förvaltas tillsammans med övriga tillgångar. RJ utdelar avkastningen vart tredje

år i form av treåriga forskarstipendier till yngre forskare vid Karolinska Institutet (KI) i Stockholm.

Under perioden 2015–2017 får fil.dr Sara Johanna Hägg och fil.dr Erik Hjort stipendier för forskning om åldersrelaterade sjukdomar samt med.dr Anna Magdalena Lindstrand för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren.

Nils-Eric Svensssons fond

Under 2014 utsågs följande forskare som blir de sista att ta emot stipendiet (mottagande lärosäte inom parentes): fil.dr Robert Aman (Sciences Po, Paris); fil.dr Anna Hedlund (Max Planck-Institut, Halle); fil.dr Karine Aasgaard Jansen (University of York); fil.dr Gustav Lymer (Kings College, London) samt fil.dr Jennie Olofsson (University of Ljubljana).

Bidrag till lokalkostnader och indirekta kostnader

Frågan om lokalkostnader har behandlats ingående i tidigare årgångar av RJ:s årsberättelser.

RJ tog, tillsammans med övriga stiftelser i Stiftelser i samverkan 2011 fram rapporten Samordning av forskningsstiftelsers agerande vad gäller indirekta kostnader vid externfinansierade forskningsbidrag till svenska universitet och högskolor som ligger till grund för RJ:s modell.

Lärosätena erhåller ett bidrag i form av ett krontalstillägg i stället för tidigare procentpåslag på lönekostnaderna. Bidragets storlek är kopplad till den av RJ finansierade arbetstidsvolymen. För heltidsanställning (100 procent) i ett år (12 månader) har under 2014 ett bidrag betalats ut om 145 000 kronor. Arbetstidsvolymen i ett treårigt projekt med en 75-procentig anställning är 225 procent, vilket innebär att bidraget uppgår till 2,25 x 145 000 = 326 250 kronor. RJ:s anslag används därmed i större utsträckning än tidigare till att finansiera forskningstid. Genom att anslagen utbetalas efter rekvisition i takt med att forskarna använder dem ligger pengarna kvar i RJ:s förvaltning, där de bidrar till avkastningen och effektiviserar resursutnyttjandet. Diskussionerna med SUHF handlar numera i växande omfattning om de kommande utmaningarna för svenska universitet, inte minst framtida kompetensförsörjning, rekryteringar och utformning av den vetenskapliga karriären.

Forskningskommunikation: webbplats, årsbok med mera

RJ arbetar strategiskt för att öka värderingen av humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. Det långsiktiga arbetet har under 2014 konkretiserats genom aktiv medverkan i en rad nationella styrgrupper för forskningskommunikation (som forskning.se, Expertsvar, Forskning & Framsteg, Forskartorget

och Swecris), samt genom en rad nya projekt internt. För att stärka den svenska forskningskommunikationen i sin helhet har RJ dessutom stött organisationer som Vetenskap & Allmänhet, samt gett stöd åt recensionsskriften Respons och medverkat i en rad recensions- och redaktionsråd.

Det är framför allt forskningens resultat som främjar förtroendet för forskningen. I syfte att sprida resultaten och stärka förtroendet för våra stora forskningsprogram har den kommunikationsansvarige tagit initiativ till en slutkonferens och en skriftserie där programmen presenteras kortfattat på svenska. Tre skrifter har presenterats under 2014.

2014 var också året då en ny, mer användarvänlig version av RJ:s webb lanserades. På webbplatsen presenteras inte bara alla utlysningar och projekt som har fått medel, utan också pågående forskning, debatter, RJ:s stöd till bokutgivning och böcker, konferenser samt information om RJ:s verksamhet. I synnerhet forskningsnyheter och debatten har varit välbesökta, men även nyhetsbevakningen har blivit mer besökt. Under 2014 har dessutom RJ:s Youtube-sida öppnats, liksom en sida för 50-årsjubileet. Arbetet pågår med att vidareutveckla den engelska delen av webbplatsen. RJ arbetar aktivt för att sprida den digitala informationen till målgrupperna, främst via Facebook-sidan och nyhetsbrevet som har utvecklats under året.

För åttonde året i rad arrangerade RJ tillsammans med ett antal andra forskningsfinansiärer SAMspråk under Almedalsveckan – ett arrangemang som syftar till att nå politiker och sammanföra dessa med forskare. Planer finns på att utöka aktiviteterna under Almedalsveckan 2015. Under 2014 presenterade kommunikationsavdelningen också detta arbete på den internationella konferensen PCST. Under en välbesökt session presenterade RJ sitt arbete mot politiker och beslutsfattare, samtidigt som nya kontakter knöts.

För att sprida forskningens resultat i en vidare krets har RJ återigen varit en av huvudarrangörerna på Bok- och biblioteksmässans Forskartorg. Förutom en rad presentationer på Forskartorget anordnades ett par större seminarier, ett med utgångspunkt i RJ:s årsbok om marknader, andra i samarbete med andra aktörer. Forskartorget har på försök haft en rad seminarier i Umeå, 2014 års Kulturhuvudstad.

Årsboken Alla dessa marknader handlade om dagens alla marknader och hur de är organiserade. Den har uppmärksammats i press och tv samt genom en rad seminarier. Nämnas kan en DN-debatt, som senare också ledde till nyhetsinslag på TV4. Boken presenterades också på det återkommande årsbokseminariet den 2 december, som i år sammanföll med RJ:s 50-årsfirande.

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds 50-årsjubileum

Under året lanserades jubileumssatsningen ”Nya utsikter för humaniora och samhällsvetenskap” och den 6 maj presenteras de beviljade projekten. En rad

andra satsningar har också sjösatts för att tillsammans utgöra en bukett av initiativ med anledning av jubileet: ”Samhällets kunskapsförsörjning” och ”RJ Sabbatical” kan särskilt nämnas.

Två seminarier utgör stommen i firandet. Det första genomfördes den 2 december 2014 med anledning av att det då gått 50 år sedan riksdagsbeslutet om RJ. Jubileumsskriften 50 år av nyfikenhet (finns att ladda ner på rj.se) överräcktes till riksdagens talman. Under det välbesökta seminariet i riksdagens hölls två paneldebatter – ett om marknadiseringen och ett om stiftelsernas roll i forskningsfinansieringen.

Den 6 maj 2015 planeras en internationell konferens då årsboken, som med anledning av jubileet tar upp frågor om forskningens framtid och förutsättningar, står i fokus. Under dagen kommer ett antal internationella forskare delta (bland andra Ellen Lust och Robert Darnton) i samtal och debatter på temat. Årsboken kommer av denna anledning att ges ut på både svenska och engelska.

Uppföljning och utvärdering

RJ har höga ambitioner vad gäller uppföljning och utvärdering och insatserna har ett flerfaldigt syfte:

- att fastställa att resultaten av forskningsstödet svarar mot stiftelsens ändamål
- att kontrollera att anslagen använts på avsett vis
- att ge information, internt och externt samt
- bidra till kvalitetssäkringen av RJ:s arbete.

Uppföljningen av de ordinarie stödformerna projekt, infrastrukturprojekt och program görs enligt en fastställd mall. För RJ:s uppföljningar och utvärderingar gäller att de alltid genomförs av externa sakkunniga och att återkoppling alltid ges till dem som deltagit i uppföljningen eller utvärderingen.

Under året har ambitionerna höjts ytterligare genom att samtliga projekt och infrastrukturprojekt numera inte endast lämnar en skriftlig redovisning efter halva tiden utan också träffar den ansvariga beredningsgruppen. Syftet med uppföljningen är att stämma av att projektet fortskrider som tänkt och att ge klartecken till att det kan fortsätta. För projektledaren har uppföljningen visat sig betydelsefull då den ger tillfälle att sammanfatta och reflektera över hur projektet går och dessutom få synpunkter från ledamöterna i beredningsgrupperna. Under 2014 har sammanlagt 36 projekt och 9 infrastrukturprojekt följts upp. Åtta av projekten har därefter följts upp genom ytterligare frågor som besvarats skriftligt. Samtliga uppföljningar har resulterat i fortsatt stöd. Ytterligare en ambitionshöjning är att slutredovisningarna från samtliga projekt och projekt för infrastruktur för forskning läses av respektive beredningsgrupp. Även projekt inom ramen för RJ:s riktade satsningar följs upp på liknande sätt.

För stödformen program görs en första uppföljning efter två år och en halvtidsutvärdering efter fyra år inför utbetalningen av resterande medel. Programmen presenterar dessutom sin forskning vid en utfrågning. För program med en längre varaktighet än sju år genomförs efter sex år ytterligare en uppföljning. Under året har tre program lägesrapporterat efter två år och samtliga har bedömts fortskrida tillfredsställande:

- *Representation och verklighet. Historiska och nutida perspektiv på den aristoteliska traditionen* (Christina Thomsen Thörnqvist)
- *Interaktion och variation i pluricentriska språk – Kommunikativa mönster i sverigesvenska och finlandssvenska*, (Catrin Norrby) samt
- *Segregation: Mikromekanismer och makrodynamik* (Peter Hedström).

Två program har halvtidsutvärderats. För det första, *Dementia: agency, personhood and everyday life* (Lars-Christer Hydén), där resultatet blev att redan beviljade medel utbetalas i ett år till. För utbetalning för det sista året krävs att forskningsledaren skickar in en rapport om vidtagna åtgärder i enlighet med de båda utvärderarnas rekommendationer. Det andra programmet, *The East Asian Peace Since 1979: How Deep? How Can It Be Explained?* (Stein Tønnesson), fick klartecken för fortsatt finansiering under återstoden av programperioden. Programmet *Tid, minne, representation: ett mångdisciplinärt forskningsprogram om historiemedvetandets förvandlingar* (Hans Ruin), skulle enligt beslut förra året skicka in en redogörelse för vidtagna åtgärder innan det sista årets forskningsmedel betalades ut. RJ:s styrelse har under året fattat beslut att bevilja återstoden av medlen.

De frågor RJ ställer i samband med uppföljningarna rör även frågor om hur forskarna uppfyller RJ:s krav på publicering open access. Kravet innebär att RJ-finansierade forskare ska publicera sina vetenskapligt bedömda texter i tidskrifter och i konferenspublikationer så att de blir fritt tillgängliga på internet. När det gäller monografier och bokkapitel vill RJ uppmana och uppmuntra forskarna att publicera även dessa fritt på internet med fri tillgänglighet. RJ ger publiceringsbidrag för publicering med open access. Uppföljningen visar att forskarna har god kunskap om open access och hur man publicerar med open access.

Vetenskapsrådet har regeringens uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för öppen tillgång till vetenskaplig information, både vetenskapliga publikationer och forskningsdata. RJ är positiv till förslagets inriktning, men är bland annat kritisk till att införandet av riktlinjerna ska dröja till 2025 och anser att det bör finnas preciserade delmål för tiden fram till genomförandet.

Under året har RJ tillsammans med Vetenskapsrådet utvärderat litteraturvetenskaplig forskning.

En utvärdering av RJ:s spetsforskningsprogram Pro Futura påbörjades förra året, men beslut har fattats att avvakta med den.

Förvaltningsberättelse

Ändamål

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) grundades genom ett beslut i riksdagen 1964 och genom en donation från Sveriges riksbank. Avsikten var att uppmärksamma bankens 300-årsjubileum 1968 och samtidigt främja ”ett angeläget nationellt ändamål”. Riksdagen fastställde RJ:s stadgar den 2 december 1964. Stadgarna reviderades den 1 januari 1988. Därmed blev RJ en självständig finansiell aktör och ansvaret för förvaltningen av tillgångarna övergick från Riksbanken till RJ:s styrelse. I samband med att de så kallade löntagarfonderna utskiftades, beslutade riksdagen under 1993 att tillföra RJ en ny donation, Kulturvetenskapliga donationen. Härutöver har RJ fått ytterligare donationer. Riksdagen fastställde de nu gällande stadgarna den 30 maj 2006. Bakgrunden till förändringen var att finansmarknaderna i Sverige och internationellt genomgått stora förändringar. Numera har RJ möjlighet att investera i samtliga finansiella instrument och strukturer som förekommer på marknaden.

RJ är en fristående stiftelse. Styrelsen beslutar självständigt om verksamheten inom ramen för stadgarna, vilka preciserar (§ 2) följande ändamål för RJ:

> Stiftelsen har till ändamål att främja och understödja vetenskaplig forskning med anknytning till Sverige. Därvid skall gälla
>
> *att* verksamheten skall ges en betydande flexibilitet och att i princip inte något forskningsområde skall vara uteslutet från möjligheten att erhålla bidrag från stiftelsen, men
>
> *att* företräde skall ges åt forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt,
>
> *att* stiftelsens medel speciellt skall användas för att stödja stora och långsiktiga forskningsprojekt,
>
> *att* nya forskningsuppgifter, som kräver snabba och kraftiga insatser, därvid särskilt uppmärksammas,
>
> *att* stiftelsen skall verka för att främja kontakter med internationell forskning, samt
>
> *att* stiftelsens medel inte skall tas i anspråk för inrättande av permanenta tjänster. Om så befinns lämpligt, skall dock till stiftelsens verksamhet kunna knytas forskare för så lång tid att stödet från stiftelsen får karaktären av livstidsstipendium.

Ledning

Styrelsens ledamöter utses av riksdagen för en fyraårsperiod. Valen sker vartannat år då beslut om halva antalet ledamöter fattas. Under året har riksdagen utsett en ny ordförande och styrelsen valt en ny viceordförande. Styrelsen har sammanträtt fyra gånger under 2014. Den beslutar om budget, anslag till forskning, riktlinjer för den finansiella verksamheten och delegationsregler. Styrelsen konkretiserar ändamålen ovan i stadgarna i den fleråriga utformningen av forskningsstödet och i det årliga budgetbeslutet.

Styrelsens arbetsutskott, som består av styrelsens ordförande och vice ordförande, har sammanträtt sex gånger under året. Till arbetsutskottet har styrelsen bland annat delegerat besluten om anslag till forskningsinitiering och produktionsstöd för böcker.

RJ:s finanskommitté, som på styrelsens delegation fattar beslut i finansiella frågor, har två ordinarie ledamöter. Finanskommittén har sammanträtt vid fyra tillfällen. För finansförvaltningen hänvisas till särskilda avsnitt nedan.

Arbetssätt, budget

RJ stöder i första hand forskning inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi. Verksamheten följer två linjer. Dels finansieras högkvalitativa ansökningar från forskarna själva inom ramen för de ordinarie stödformerna projekt, program, infrastruktur för forskning och forskningsinitiering, dels görs riktade insatser som syftar till att utveckla svensk forskning och stärka dess internationella ställning. I avvägningen sätter RJ den så kallade bottom-upprincipen främst och låter forskarinitiativen utgöra större delen av utrymmet för ny forskning, vilket innebär cirka 75 procent av den årliga budgeten.

Inför styrelsens beslut om budget görs ett finansiellt hållbarhetstest, ett så kallat stresstest. Budgeten för 2014 omfattade totalt 556 miljoner kronor. Cirka 516 miljoner avsåg nya forskningsanslag, varav 100 miljoner avsattes till en särskild Jubileumssatsning med anledning av RJ:s 50-årsfirande. Under året har RJ sammanlagt beviljat nya forskningsanslag om 410 miljoner kronor, vartill kommer 114 miljoner vilka har beviljats som så kallade ramanslag för senare fördelning på anslagsmottagare, så kallade destinatärer (se vidare i Årsberättelsens avdelning ”Översikt över den forskningsstödjande verksamheten under 2014”). Totalbeloppet 524 miljoner kronor innebär att budgeten totalt är överskriden med knappt 6 miljoner kronor. Alla utgifter prövas noga, och enbart de ansökningar som uppfyller högt ställda kvalitetskrav beviljas medel. När resultaten av kvalitetsbedömningarna föreligger, görs som under 2014 omfördelningar mellan budgetposterna. Överskridandet av budgeterat belopp för forskningsmedel uppstod som följd av att något fler forskare än vanligt hade slutligen accepterat RJ:s anslag i stödformen projekt.

Vissa kostnader som hittills utan invändningar har redovisats som forskningsmedel, kommer från 2015 i stället att behandlas som en administrationskostnad. Efter påpekande av revisorerna har RJ beslutat att tolka Bokföringsnämndens uttalande Redovisning i avkastningsstiftelser (BFN U 95:3) så att kostnaderna för arvoden till adjungerade och sakkunniga samt kostnaderna för RJ:s externa information, vilka 2014 sammanlagt uppgår till cirka 8,6 miljoner kronor, inte uppfyller definitionen på ”anslag” enligt BFN. I sak kommer förändringen inte att påverka storleken på det belopp som RJ sammanlagt beviljar till direkta forskningsanslag.

Ordinarie stödformer

Antalet ansökningar om nya projektanslag uppgick 2014 till 713 (2013: 925). Beredningsgrupperna valde ut 107 (2013: 114) av dessa, vilka därefter inbjöds att skicka in en fullständig ansökan. 48 (2013: 42) ansökningar kunde beviljas anslag, vanligtvis för tre år. Antalet ansökningar till de stora programanslagen var 31 (2013: 23), varav sju valdes ut för vidare behandling och tre (2013: 3) slutligen finansierades. Av 46 (2013: 33) ansökningar om infrastruktur för forskning fördes 18 vidare till fördjupad bedömning. Av dessa har 13 (2013: 11) beviljats medel. Beviljandekvoten för projektansökningarna ligger kring 6,7 procent, vilket innebär att konkurrensen om projektanslag är hårdare hos RJ än hos andra jämförbara finansiärer. Likafullt rör det sig om en uppgång som resultat av att RJ:s styrelse har infört två begränsningar i möjligheterna att söka anslag i stödformen projekt. Restriktionerna innebär att en sökande från 2014 endast får ingå i en enda ansökan. Vidare får de sökande som två år i följd fått avslag på en projektansökan i den första ansökningsomgången inte söka det därpå följande året; denna inskränkning får effekt på 2015 års ansökningar. Som framgår av siffrorna ovan fick åtgärderna redan 2014 önskad effekt genom att antalet ansökningar minskade med cirka 200 i jämförelse med föregående år.

Riktade insatser

En av RJ:s uppgifter är att förnya forskningen. RJ inrättar så kallade områdesgrupper inom forskningsfält som bedöms vara angelägna men svagt utvecklade eller otillräckligt uppmärksammade. Syftet är att initiera och stimulera till ny forskning. Tre grupper har varit verksamma under hela eller delar av 2014 (se nedan om utvärdering av områdesgrupperna). RJ har genomfört ett flertal symposier och seminarier, ibland tillsammans med andra forskningsstödjande organ inom eller utom Sverige. Under 2014 har RJ tillsammans med både inhemska och internationella aktörer bearbetat frågor om hur forskningen kan flytta fram positionerna i en alltmer globaliserad värld. I juni genomförde RJ och Volkswagen Stiftung konferensen ”Global Humanities” i Hannover.

Bland de riktade forskningssatsningarna bör nämnas den särskilda jubileumssatsningen ”Nya utsikter för humaniora och samhällsvetenskap” med anledning av RJ:s 50-årsfirande. Forskningsprogrammet om ”Samhällets långsiktiga kunskapsförsörjning. Svensk forskning och högre utbildning i ett internationellt sammanhang” – som är ett utflöde från områdesgruppen för ”mål och resultat i offentlig verksamhet” – finansieras i samarbete med de statliga forskningsråden Vetenskapsrådet, Forte och Formas. Vitterhetsakademien och RJ har med utgångspunkt i erfarenheterna av postdokprogrammet för ABM-sektorn (Arkiv-Bibliotek-Museer) beslutat att i ”Samlingarna och forskningen” ytterligare förstärka forskningen om samlingarna inom till exempel arkiv, bibliotek och museer genom att finansiera samarbeten mellan minnesinstitutionerna och forskningen vid universitet och högskolor. Spetsforskningsprogrammet Pro Futura har fortsatt med en tionde utlysning. Pro Futura-

forskarna visar mycket goda resultat och beskrivs inte enbart skämtsamt som ”professorskuvös”! Programmet bidrar till forskarrörlighet och internationella samarbeten, till exempel genom att bjuda in framstående universitet i grannländerna att också nominera. Tack vare avtal med ett antal mycket framstående utländska forskningsmiljöer kan Pro Futura-forskarna antas som gästforskare (fellows) utan att först behöva genomgå den formella ansökningsprocessen, ett viktigt erkännande av programmets kvalitet. Under året kunde RJ och Volkswagen Stiftung i Hannover enas med brittiska Wellcome Trust om en tredje utlysning av ”Europe and Global Challenges”. Finansiärerna betonar denna gång ännu starkare än tidigare betydelsen av att europeiska forskare söker samarbete med kolleger från andra världsdelar kring vår tids stora utmaningar. Syftet med den treåriga försöksverksamheten i RJ Sabbatical är att bidra till ett mera flexibelt system för forskningsfinansiering genom anslag till lektorer och professorer för att slutföra forskning och att skriva större verk och syntheser; gensvaret var mycket positivt. Flexitprogrammet, som är inriktat på att öka förbindelserna mellan å ena sidan humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning, å andra sidan näringslivet, har med ledning av en tidigare utvärdering kunnat vidareutvecklas och erhållit en starkare respons från företag, organisationer och forskare.

Kvalitetsbedömningen

RJ vinnlägger sig om hög kvalitet i granskningsprocessen. Varje ansökan bedöms i förhållande till vetenskapliga kvalitetskriterier och internationell standard. I alla sammanhang ges ansökningar med internationella anknytningar särskild prioritet. RJ:s beredningsorganisation är omfattande. Tillgången till kvalificerade ledamöter i beredningsgrupper och paneler är en förutsättning för beslutens kvalitet och legitimitet. Jävsfrågorna behandlas omsorgsfullt: styrelsens regler för hanteringen av jäv vid bedömning av forskningsansökningar är publicerade på RJ:s webbplats (www.rj.se). För att reducera jävsproblemen anlitas allt fler icke-svenska ledamöter i beredningsorganisationen. De ansökningar som i den första granskningen förs vidare genomgår extern sakkunnigbedömning, i flertalet fall av utländska experter. Vid behov arrangeras så kallade hearingar med de sökande för att skaffa ett fullgott beslutsunderlag.

Anslagens utformning

Avsikten är att RJ:s anslag ska vara utformade på ett sådant sätt att de bästa forskarna söker och väljer dem. RJ inriktar sig på hela forskningsprocessen och ger bidrag till produktionsstöd till böcker, översättning och kostnader för publicering med så kallad open access. Goda resultat i finansförvaltningen har genom åren gjort det möjligt att utveckla en rad nya stödformer och riktade insatser, vilka vilar på grundlig och självständig analys. Särskilt intressanta och värdefulla har de åtgärder visat sig vara som är unika för RJ, till exempel Pro Futura. Tack vare RJ:s former för bedömning och övriga åtgärder har kvaliteten och mångfalden i svensk forskning kunnat stärkas. RJ eftersträvar att

tillvarata sin handlingsfrihet genom att arbeta probleminriktat och flexibelt. Genom att aktivt söka samfinansiering av angelägen forskning med andra aktörer (exempelvis Vetenskapsrådet, Vitterhetsakademien och Volkswagen Stiftung) kan bidragen från RJ få hävstångseffekt, samtidigt som insatserna får en bredare förankring i forskningssystemet.

RJ är restriktiv med att bevilja schablonmässiga och ospecificerade bidrag till lokalkostnader och indirekta kostnader, vilket inneburit att utbetalningarna till sådana kostnader under senare år har reducerats. Storleken på bidragen till program och projekt beräknas med ledning av volymen på den forskningstid som finansieras. Till infrastrukturprojekt, där RJ förutsätter ett omfattande engagemang från anslagsförvaltarna, beviljas inga bidrag till indirekta kostnader och lokalkostnader. Det har varit möjligt att nå samförstånd om bidragen med berörda lärosäten.

Flertalet av RJ:s anslagsbeslut gäller en bestämd mottagare och en anslagsförvaltare med vilka ett kontrakt om anslagets användning tecknas. Ordningen genom vilken forskarna därefter rekvirerar anslag i takt med förbrukningen motverkar att lärosätena har stora beviljade men oförbrukade anslag som genererar ingen eller mycket låg avkastning. För RJ ger denna och övriga ovannämnda åtgärder betydande ekonomiska vinster.

En mindre del av RJ:s anslag är så kallade ramanslag, det vill säga styrelsen beviljar och avsätter ett visst belopp för senare fördelning på mottagare när ansöknings- och bedömningsprocessen är genomförd. Tidigare år har dessa ramanslag i sin helhet redovisats som en skuld i balansräkningen (under Kortfristiga skulder, beslutade ej utbetalade forskningsmedel). Vid 2014 års utgång uppgår ännu icke fördelade ramanslag till 166 miljoner kronor. Från och med 2014 års årsredovisning ska ramanslagen i stället tas upp i ansvarsförbindelserna, vilka sedan successivt kommer att skuldföras i takt med att specifika beslut om anslag fattas och kontrakt skrivs med mottagare och anslagsförvaltare.

Internationellt

RJ:s bidrag syftar till att förnya och förstärka den svenska forskningens förbindelser och genomslag i andra länder. RJ har en erkänd position i det internationella vetenskapssamfundet och fortsätter att i skilda former agera bland annat inom ramen för de europeiska stiftelsernas Forum for Philanthropy and Research Funding. Stödet till *World Humanities Report 2015*, vilken publicerades i slutet av 2014, syftar till att för första gången ge en kvalificerad presentation av aktuella trender inom och globala utmaningar för den humanistiska forskningen. Rapporten har följts upp vid konferenser i Sverige och utomlands. RJ fortsätter vara en aktiv medaktör i European Foundation Centre (EFC) och European Science Foundation (ESF); den senare organisationen lämnar RJ tillsammans med övriga svenska medlemmar med utgången av 2015. Som exempel på forskningssamarbete med andra stiftelser kan nämnas ”Europe and Global Challenges” och ”Nordiska rum”; det senare programmet

har utvärderats under 2014. Andra insatser syftar till att utveckla de nordiska samarbetena, bygga ut europeiska forskares kontakter med indiska kolleger samt öka möjligheterna för svenska forskare att vistas i ledande internationella miljöer. RJ:s internationella samarbete prövas fortlöpande, och alla insatser eller avtal är tidsbegränsade.

Information

RJ fortsätter att bygga ut och förbättra kommunikationen av humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning med den intresserade allmänheten, journalister, beslutsfattare och forskare. I grunden ligger en övertygelse om att det är resultaten som främjar förtroendet för forskningen. Tekniska uppdateringar har genomförts för att webbplatsen ska klara expanderande innehåll och allt tätare uppdateringar. Från att tidigare främst ha använts för information om utlysningar och om vilka projekt som erhållit anslag, används webbplatsen numera även för debatt om aktuella frågor, nyhetsbevakning, blogg, information om bokutgivning, konferenser och mycket annat. Arbetet med att bygga ut den engelska delen av webbplatsen har gått vidare genom att anvisningar till de sökande och ansökningsformulär översätts. Webbplatsen är ett viktigt instrument för den utåtriktade informationen, liksom Facebooksidan, årsberättelsen, årsboken, det elektroniska nyhetsbrevet och den under 2014 öppnade Youtube-sidan. Årsbokens innehåll och tema behandlas vid ett särskilt seminarium, vilket 2014 genomfördes i anslutning till 50-årsfirandet i riksdagen den 2 december. Tidigare beslut om att resultaten av de stora programsatsningarna ska presenteras i en populärvetenskaplig skrift och vid ett symposium har förverkligats. RJ deltar bland annat i utvecklingen av forskningskommunikationen genom forskning.se, Expertsvar och Swecris, i politikerveckan i Almedalen, i ”Forskartorget” vid Bok- och Biblioteksmässan samt vid åtskilliga konferenser. Styrelsen har beslutat att bidraget till *Forskning & Framsteg* ska upphöra vid utgången av 2015.

Måluppfyllelse och kvalitetssäkring

En jämförelse av de inledningsvis citerade stadgarna med redovisningen av genomförda verksamheter visar hur RJ utnyttjar möjligheterna att agera flexibelt i syfte att stärka humaniora och samhällsvetenskap, hur stora och långsiktiga projekt stöds, hur nya forskningsuppgifter uppmärksammas samt hur kontakterna med internationell forskning främjas. Det bestående vetenskapliga värdet, relevansen, nyttan och effekterna av RJ:s forskningsstöd visar sig i flertalet fall först på sikt. Genom att säkerställa att de ansökningar som beviljas medel håller högsta vetenskapliga kvalitet läggs en grund. Under anslagsperioden görs uppföljningar och utvärderingar med flera syften: att kontrollera att anslagen används på avsett vis, att fastställa att resultaten svarar mot stiftelsens ändamål, att kunna ge information internt och externt om verksamheten samt att bidra till kvalitetssäkringen av arbetet. RJ:s styrelse behöver också

inför sina beslut om budget ett allsidigt underlag som gör det möjligt att justera eller komplettera stödformer och arbetssätt.

De uppföljningar och projektbesök som respektive beredningsgrupp och den så kallade ordförandegruppen gör har således en kvalitetshöjande funktion. RJ:s erfarenheter är goda, och insatserna uppskattas även av forskarna som en möjlighet att få återkoppling på sitt arbete. Från 2014 följs av detta skäl samtliga projekt upp inte endast skriftligt utan också med ett projektbesök efter ungefär halva projekttiden. För beredningsgrupperna innebär detta givetvis att en större arbetsinsats krävs. Under 2014 har 36 projekt och nio infrastrukturprojekt granskats. Åtta av projekten har därefter följts upp genom ytterligare skriftliga frågor. När svaren godkänts har besked om fortsatt stöd givits. Ytterligare en ambitionshöjning under 2014 är att slutredovisningarna läses av respektive beredningsgrupp. Tre program har lägesrapporterat efter två år och ett efter sex år; alla fortskrider tillfredsställande. Två program har halvtidsutvärderats under medverkan av externa sakkunniga. Redan beviljat anslag ska i ett av fallen betalas ut för ett år (2015), medan anslag för det avslutande året är beroende av att vissa svagheter åtgärdas. Projekten inom RJ:s riktade satsningar följs upp på motsvarande sätt som övriga anslag. Efter avslutad projekttid ska forskarna lämna en ekonomisk redovisning samt en kort redogörelse för de vetenskapliga resultaten och de skrifter som projektet resulterat i.

Förutom dessa löpande åtgärder genomför RJ även samlade utvärderingar av sina särskilda insatser och då uteslutande med anlitande av extern expertis. Under 2014 redovisades resultaten av utvärderingarna av samnordiska Nordiska rum, av RJ:s så kallade områdesgrupper samt av litteraturvetenskaplig forskning; den senare genomfördes tillsammans med Vetenskapsrådet. En påbörjad utvärdering av RJ:s spetsforskningsprogram Pro Futura fick avbrytas och har senarelagts. Som ett av flera resultat av de här nämnda och tidigare genomförda utvärderingar har köns- och karriäråldersstatistiken vidareutvecklats.

Administration

It-stödets funktionalitet och tillförlitlighet uppmärksammas och åtgärdas fortlöpande. Ansökningssystemet Tekla har tillförts en rad nya funktioner i syfte att öka tillförlitligheten i data och effektiviteten i handläggarnas arbete. Inom kapitalförvaltningen har ett projekt genomförts som radikalt minskar pappershantering genom mer elektronisk hantering, signering och arkivering av verifikationer. Alla transaktioner läses in, kontrolleras, signeras och sparas elektroniskt i Cap Man, som används för värdepappershanteringen. Under hösten 2014 har det nya elektroniska arkiveringssystemet använts parallellt med det gamla papperssystemet men från och med 2015 avskaffas pappersverifikaten och arkivering sker enbart elektroniskt. En extern, oberoende utvärdering av Cap Man har genomförts i syfte att säkerställa funktionalitet och uppgifternas kvalitet. Ett resultat av utvecklingsarbetet är att Cap Man skapar alla rapporter och noter till bokslutet, vilket ökar effektiviteten och minskar risken för

felaktigheter. Systemen för ekonomiadministration har vidareutvecklats både för att underlätta forskarnas rekvisition av anslag och ge RJ möjlighet till successiv kontroll av förbrukningen. Övergången till digital hantering av samtliga handlingar i forskningsadministrationen fortskrider. Vid alla it-förändringar prioriteras en säker, uppdaterad it-struktur. Under året har flera äldre servrar och en SQL-server bytts ut. Drivrutiner har uppgraderats, ekonomisystemet Visma och ansökningssystemet Tekla har flyttats över till en virtuell server och backupen har ersatts av en virtuell backup. Förändringarna innebär att RJ nu totalt har två fysiska servrar. Arbetet har fortsatt att med hjälp av skattejurister dels återkräva felaktigt innehållen källskatt på RJ:s aktieaffärer i en rad europeiska stater, dels se till att skattefrågorna hanteras korrekt framöver. Offentliga upphandlingar av informationstjänster och internrevision har genomförts. Arbetet med att beskriva arbetsrutiner inom kansliet pågår kontinuerligt. Den så kallade årskalendern för forskningsavdelningen och administrationen aktualiseras fortlöpande, liksom schemat över hur forskarna får kombinera olika stödformer, i båda fallen med syftet att öka säkerheten och effektiviteten i arbetsprocesserna. Personalhandboken för kansliets personal ajourförs och kompletteras fortlöpande med de riktlinjer och policydokument som behövs.

Personal

I slutet av 2014 hade RJ:s kansli 18 anställda (2013: 18). Under året har en anställd slutat och en nyanställning gjorts.

Finansiell verksamhet

Resultat och avkastning

Årets resultat uppgick till 534 mnkr (753 mnkr)[1]. Årets resultat inklusive förändring av orealiserade vinster uppgick för helåret 2014 till 1 373 mnkr (1 499 mnkr), se not 12. Under året beviljade RJ 410 mnkr (330 mnkr) till forskningsmedel varav 100 mnkr avser en särskild jubileumssatsning av engångskaraktär i samband med 50-årsfirandet.

Direktavkastningen i form av utdelningar, ränteintäkter och driftsöverskott på fastigheter uppgick under året till 300 mnkr (312 mnkr). Administrationskostnaderna för hela RJ:s verksamhet var under året 38 mnkr (36 mnkr), vilket motsvarar 0,4 procent av genomsnittligt eget kapital.

Det finansiella resultatet uppgick för helåret 2014 till 1 412 mnkr (1 535 mnkr), se tabell 1. Totalavkastningen på stiftelsens tillgångar var under året 12,9 procent (15,4), vilket översteg RJ:s jämförelseindex med 0,8 procentenheter.

Den taktiska allokeringen mellan tillgångsslag jämfört med index bidrog under året positivt till totalavkastningen med 0,4 procentenheter. Detta är hänförligt till en övervikt i aktier och i hedgefonder samt till en undervikt i räntebärande placeringar.

RJ:s aktieportföljer avkastade under året 21,6 procent (25,3 procent). Räntebärande placeringar gav en avkastning på 3,2 procent (1,9) och hedgefonder 10,5 procent (9,7). Den direktägda fastighetsportföljen gav en avkastning före skatt på 7,3 procent (4,6 procent) och fastighetsfonder (inklusive vinstandelslån) avkastade 23,1 procent (1,7 procent). Valutasäkringar av utländska tillgångar redovisas separat och har under året påverkat totalavkastningen negativt med –1,7 procentenheter (0,3 procentenheter).

Den svenska aktieportföljen gav under 2014 en avkastning på 16,9 procent (27,0 procent). Den svenska aktieportföljen utvecklades 1,0 procentenhet bättre än jämförelseindex SIX Portfolio Return Index för året som helhet. Den positiva avvikelsen från index förklaras av en fördelaktig branschsammansättning och ett framgångsrikt aktieurval i flertalet branscher.

Den internationella aktieportföljen har under året gett en totalavkastning på 26,0 procent (23,4 procent), vilket översteg jämförelseindex med 0,1 procentenheter. Vid utgången av året var den internationella aktieportföljen fördelad på Nordamerika 60 procent (58), Västeuropa exklusive Storbritannien 17 procent (17), Storbritannien 8 procent (10), Japan 8 procent (8), Asien exklusive Japan 6 procent (6) och Latinamerika 1 procent (1). En positivt bidragande orsak till avkastningen är en fördelaktig branschsammansättning.

Liksom tidigare år har hela den internationella aktieportföljen, den svenska aktieportföljen och ränteportföljen förvaltats internt av RJ:s finansavdelning.

[1] Siffror inom parentes avser 2013.

Investeringsfilosofin att lägga tonvikt vid ”bäst-i-sin-klass”-bolag med rimlig aktievärdering är en viktig del i den övergripande strategin.

RJ:s ränteförvaltning har haft ytterligare ett framgångsrikt år och ränteportföljen som helhet har nu överträffat jämförelseindex tio helår i rad. Under 2014 uppgick avkastningen i ränteportföljen till 3,2 procent (1,9), vilket överstiger jämförelseindex med 0,2 procentenheter. Obligationsportföljen, som har säkerställda svenska bostadsobligationer som jämförelseindex, uppvisade en avkastning på 4,6 procent (2,0), vilket understeg jämförelseindex med 0,1 procentenheter. Avkastningen på korta räntebärande tillgångar uppgick under året till 1,3 procent (1,9 procent), vilket översteg jämförelseindex med 0,8 procentenheter. Under året har den svenska inflationen varit överraskande låg samtidigt som inflationsförväntningarna har dämpats vilket bidragit till att Riksbanken under året i två steg sänkt styrräntan från 0,75 procent till 0 procent samtidigt som den framtida räntebanan har justerats ned. Under året har den femåriga statsobligationsräntan sjunkit från 1,8 procent till drygt 0,1 procent samtidigt som den femåriga bostadsobligationsräntan sjunkit från 2,3 till 0,6 procent. En positivt bidragande orsak till avkastning jämfört med index under året är exponering mot kreditrisk i svenska obligationer med god kreditvärdighet.

Den direktägda fastighetsportföljen, som är investerad i bostäder och kontor i Stockholms innerstad, gav under året en totalavkastning på 7,3 procent (4,6). Marknadsvärdet för fastigheter har bedömts genom kassaflödesanalys och genom externa värderingar utförda av DTZ. Under året ökade marknadsvärdet på bostadsfastigheterna med 7,3 procent till ett genomsnittligt värde på ca 34 000 kronor per kvadratmeter. Marknadsvärderingen av kontorsfastigheterna ökade under året med 3,4 procent. Portföljen består av 72 procent bostadshus och 28 procent kontorsfastigheter. Fastigheterna är till en mindre del finansierade med inteckningslån med en rörlig ränta som under året uppgick till 1,9 procent (2,1). Inga köp eller försäljningar av direktägda fastigheter har genomförts under året.

I mars gick RJ in som saminvesterare i fastigheten Brädstapeln 16, mer känd som Trygg-Hansa-huset på Kungsholmen i Stockholm, med ett åtagande att investera 100 mnkr. Huvudägare i fastigheten är fastighetsfonden AREIM Fond II där RJ också är en av delägarna. Genom denna investering ökar stiftelsens exponering mot kontorsmarknaden i centrala Stockholm. I december gick RJ in som delägare i det onoterade fastighetsbolaget Profi IV med ett totalt investeringsåtagande om 100 mnkr. Profi IV är inriktad på kommersiella fastigheter med utvecklingspotential i Storstockholm. Avkastningen på RJ:s investeringar i fastighetsfonder uppgår under året till 23,1 procent. Innehav av vinstandelslån har från 2014 omvärderats till marknadsvärden baserat på Sveafastigheters rapportering som grundar sig på externa värderingar. Därmed värderas RJ:s samtliga tillgångar till marknadsvärde i helårsbokslutet 2014.

Under 2014 blev avkastningen på RJ:s investeringar i hedgefonder 10,5 procent mätt i svenska kronor. Portföljen består av 11 innehav fördelade på 6 olika investeringsstrategier. Under året uppvisar alla 6 investeringsstrategierna

en positiv avkastning. Högst avkastning erhölls under året i Rhenman Healthcare Equity Long/Short och i den trendföljande fonden Lynx som avkastade 51,7 respektive 27,6 procent. RJ:s totala investeringar i hedgefonder har uppvisat en positiv avkastning alla helår sedan RJ började investera i hedgefonder, dvs. under perioden 2002 till 2014.

RJ valutasäkrar en del av de utländska tillgångarna till svenska kronor genom att använda valutaterminer. Enligt placeringspolicyn som gällt under 2014 får den öppna valutapositionen maximalt uppgå till 20 procent av de totala tillgångarna. I slutet av året uppgick den öppna valutapositionen till 19 procent (18) av placeringstillgångarna. Drygt 11 procentenheter avser exponering mot USA-dollarn och en procentenhet vardera är hänförlig till euro, pund, yen, kanadensiska dollar och schweizerfranc samt tre procentenheter mot övriga valutor. Under året har USA-dollarn stärkts mot den svenska kronan med 21 procent och med 14 procent mot pundet samt med vardera 7 procent mot euron och den japanska yenen. Under året uppgick det redovisade nettoresultatet på valutaterminer till –208 mnkr (29).

Finansiell ställning

För att ge ytterligare information om stiftelsens finansiella ställning kompletteras årsredovisningen med balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärde, se separat bilaga sidan 78–79. Vid utgången av året översteg marknadsvärdet på RJ:s tillgångar det bokförda värdet med 3 067 mnkr (2 228).

RJ:s redovisade egna kapital ökade under året från 8 191 mnkr till 8 324 mnkr. Stiftelsens förmögenhet (eget kapital värderat till marknadsvärde) ökade från 10 418 mnkr till 11 392 mnkr. I slutet av året utgjorde balanserat resultat 16,6 (17,6) gånger årets beviljade forskningsmedel, att jämföra med styrelsebeslutet om ett belopp som lägst motsvarar tre års utdelning i normal omfattning.

Av RJ:s placeringstillgångar vid utgången av 2014 utgjorde aktier 57 procent (56), räntebärande placeringar 25 procent (27), direktägda fastigheter 7 procent (7), fastighetsfonder 3 procent (2) och hedgefonder 8 procent (8).

Av tillgångarna var 31 procent denominerade i utländska valutor. Utestående terminskontrakt, vars nominella belopp per den 31 december 2014 uppgick till 1 506 mnkr (1 403), medför dock att nettoexponeringen i utländsk valuta var 19 procent av de totala tillgångarna.

Långsiktig måluppfyllelse

RJ:s finansförvaltning har med betydande marginal uppfyllt det avkastningsmål som styrelsen ställt upp för stiftelsens finansiella verksamhet. Enligt styrelsebeslut från 2003 ska placeringsverksamheten på lång sikt sträva efter en genomsnittlig årlig real avkastning om minst 4 procent, det vill säga konsumentprisindex plus 4 procent.

Under perioden 2003 till 2014 uppgår det finansiella resultatet till 9 336 mnkr. Den genomsnittliga realavkastningen för perioden 2003−2014 uppgår till 8,5 procent per år jämfört med avkastningsmålet 4,0 procent per år. Detta innebär att den reala avkastningen för perioden 2003−2014 uppgår till sammanlagt 166,9 procent, vilket överstiger det långsiktiga målet med 106,8 procentenheter.

RJ:s kapitalförvaltning utvärderas också utifrån en referensportfölj. Referensportföljen ska ses som en lämplig portföljsammansättning med vilken realavkastningsmålet kan uppnås. Den föreslås av finansförvaltningen i ett beslutsunderlag utarbetat av RJ:s finansdirektör och fastställs av finanskommittén. Under perioden från startåret 2003 har referensportföljen gett en realavkastning som överträffar det långsiktiga realavkastningsmålet med 84,0 procentenheter.

Därtill har den aktiva kapitalförvaltning som bedrivs inom RJ:s finansavdelning under perioden 2003−2014 överträffat referensportföljens jämförelseindex med sammanlagt 22,8 procentenheter. Detta är hänförligt till överavkastning mot index både i den taktiska tillgångsallokeringen och i delportföljerna svenska aktier, internationella aktier och räntebärande placeringar.

Samtliga tillgångsslag som jämförs med marknadsindex har för perioden 2003−2014 uppnått en avkastning som överstiger sina respektive jämförelseindex. Fastigheter och hedgefonder, som ej jämförs med index, har för perioden 2003−2014 uppnått en genomsnittlig årlig real avkastning på 5,6 respektive 5,9 procent.

Risker och riskhantering

RJ genomför årligen ett stresstest för att bedöma den påverkan som ett scenario med ett kraftigt värdefall på tillgångarna skulle ha på stiftelsens framtida utdelningskapacitet. Placeringsriskerna kan delas upp i följande riskfaktorer:

- marknadsrisker inklusive aktie-, fastighets-, valuta- och ränterisk samt hedgefondsrisker
- kreditrisker, inklusive motpartsrisker
- likviditetsrisker.

Placeringspolicyn, som fastställs av styrelsen, anger placeringsinriktning, limiter för placeringsrisker, godkända finansiella instrument, avkastningsmål och etiska riktlinjer. Inom ramen för placeringspolicyn och beslut i finanskommittén, såsom referensportföljen, är investeringsbesluten delegerade till finansavdelningen som leds av stiftelsens finansdirektör. På finansavdelningen arbetar ytterligare tre personer som portföljförvaltare med ansvar för olika investeringsmandat. Alla värdepapper förvaras i en svensk bankdepå. Ekonomiadministrationen är separerad från förvaltningen och består av funktionerna administrativ direktör, controller och back-office.

Tillämpning av etisk policy

RJ har sedan 2003 arbetat med etiska krav på investeringarna som utgår från placeringspolicyn vilken anger att RJ ska beakta de konventioner som Sverige undertecknat inom områdena mänskliga rättigheter, miljöhänsyn och arbetsrätt.

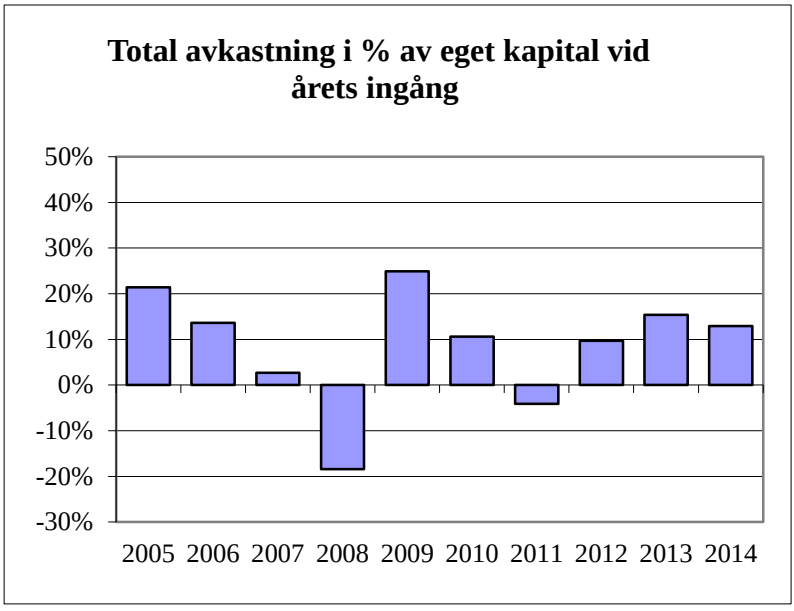
Generellt har RJ sedan samarbetet med den etiska konsulten GES Investment Services AB påbörjades 2006 valt en restriktiv hållning och inte tillåtit investeringar i företag som ej följt våra etiska riktlinjer. Tillämpningen av RJ:s etiska principer innebär att vi avstår från att investera i företag som medverkar till kränkning av mänskliga rättigheter, allvarlig miljöskada och kränkning av arbetsrättsliga rättigheter. På listan över företag som RJ ej investerar i ingår exempelvis leverantörer till kärnvapenindustrin, tillverkare av klusterbomber, olje- och gruvbolag som orsakat omfattande miljöförstöring samt bolag som anlitar barnarbetare eller förbjuder anställda att bedriva facklig verksamhet.

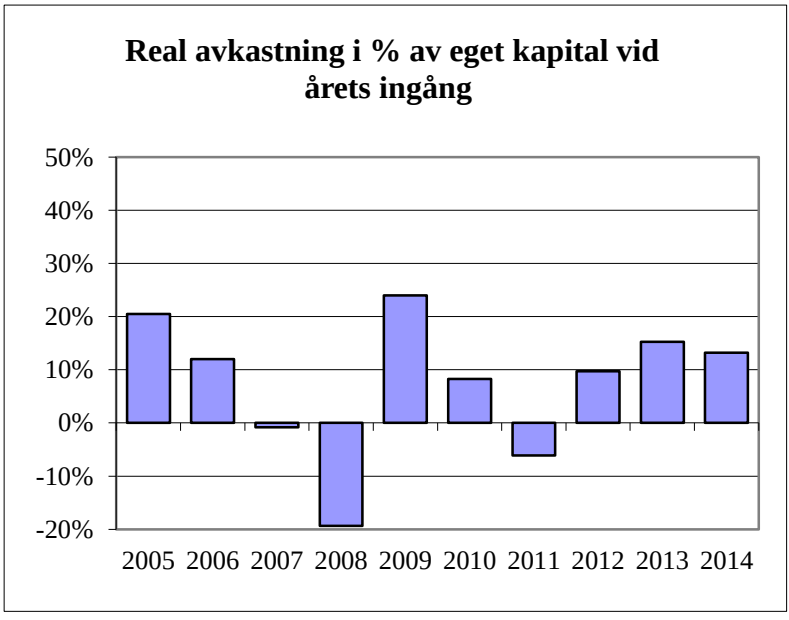
Från 1 oktober 2013 har RJ bytt jämförelseindex för den internationella aktieportföljen till DJSI World Diversified Index som är ett globalt aktieindex med en etisk profil. Syftet med detta är att förstärka den etiska profilen i RJ:s kapitalförvaltning. Vidare avstår RJ sedan slutet av 2013 från att investera i tobaksaktier.

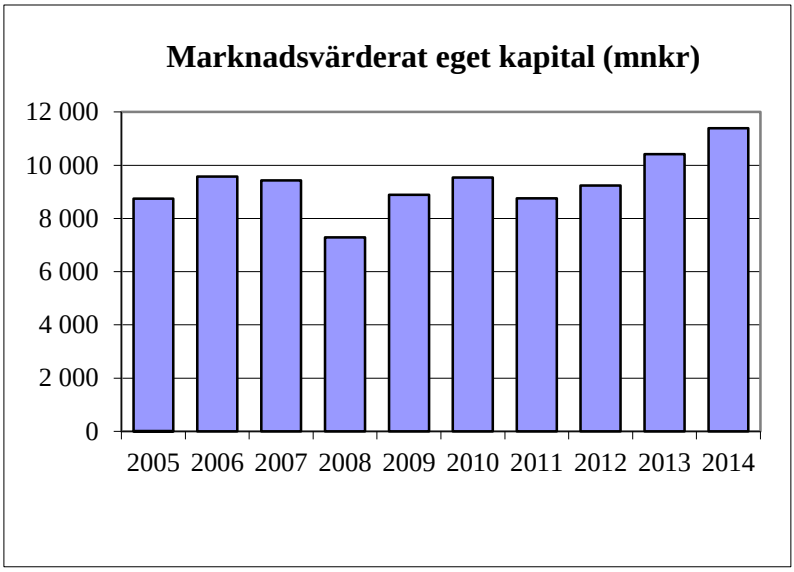
Den finansiella verksamheten – tio år i sammandrag

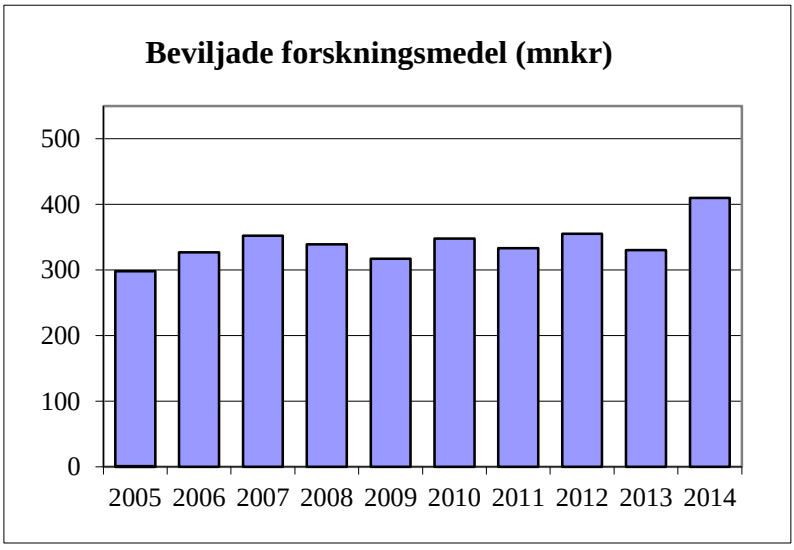
Den 1 januari 1988 fick Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond nya stadgar som innebar att stiftelsen blev en självständig finansiell aktör.

Nedan redovisas – i form av stapeldiagram – utvecklingen under de tio senaste åren av fyra grundläggande finansiella mått – den totala avkastningen, den reala avkastningen (inflationsjusterad), eget kapital till marknadsvärde samt årliga beviljade forskningsmedel.

Total avkastning i % av eget kapital vid årets ingång
50%
40%
30%
20%
10%
0%
-10%
-20%
-30%
2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014

Real avkastning i % av eget kapital vid årets ingång
50%
40%
30%
20%
10%
0%
-10%
-20%
2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014

Marknadsvärderat eget kapital (mnkr)
12 000
10 000
8 000
6 000
4 000
2 000
0
2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014

Beviljade forskningsmedel (mnkr)
500
400
300
200
100
0
2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014

Finansiellt resultat (tkr) 2014

Tillgång	Intäkt/kostnad	2014	2013
Fastigheter	Intäkter	34 595	34 758
	Avskrivningar	–5 469	–5 469
	Räntekostnader	–840	–959
	Övriga kostnader	–22 170	–21 892
	Avsättning till periodiseringsfonder	–	–1 579
	Skatt på årets resultat	–1 314	–1 042
	Förändring av orealiserade vinster	56 468	27 969
	Summa fastigheter	**61 270**	**31 786**
Aktier	Utdelningar	180 150	183 955
	Realisationsvinster/förluster	466 084	370 756
	Återföring nedskrivningar	109 095	233 278
	Nedskrivningar, aktier	–83 895	–109 095
	Nedskrivning Areim och Profi, aktier och aktieägartillskott	–1 286	–4 031
	Återförd nedskrivningar Areim aktier och tillskott	4 031	–
	Räntekostnader Areim och Profi	–	–16
	Förändring av orealiserade vinster	643 053	665 184
	Summa aktier	**1 317 232**	**1 340 031**
Hedgefonder	Realisationsvinster/förluster	–	5 205
	Nedskrivning Madrague	–1 825	–
	Nedskrivning Manticore	–1 187	–
	Förändring av orealiserade vinster	97 588	66 174
	Summa hedgefonder	**94 576**	**71 379**
Onoterad fastighetsfond (Aberdeen)	Utdelningar	2 167	1 936
	Återföring nedskrivningar	7 948	6 761
	Realisationsvinster/förluster	–551	–
	Nedskrivningar	–9 908	–7 948
	Summa onoterad fastighetsfond	**–344**	**749**
Vinstandelslån	Ränteintäkter	7 211	1 972
	Realisationsvinster/förluster	532	–229
	Återföring nedskrivningar Sveafastigheter Fund III	–	2 550
	Förändring av orealiserade vinster	36 683	218
	Summa vinstandelslån	**44 426**	**4 511**

Tillgång	Intäkt/kostnad	2014	2013
Räntebärande lån, Areim och Profi	Ränteintäkter	6 717	1 928
	Summa räntebärande lån, Areim och Profi	**6 717**	**1 928**
Räntebärande *Bankmedel*	Ränteintäkter	457	1 283
	Räntekostnader	–23	–3
	Valutakursvinster/förluster	2 200	–597
Certifikat	Ränteintäkter	9 009	12 400
	Förändring av orealiserade vinster	25	–799
Floating-rate notes	Ränteintäkter	9 684	9 940
	Realisationsvinster/förluster	311	234
	Förändring av orealiserade vinster	–360	2 072
Obligationer	Ränteintäkter	65 029	74 898
	Realisationsvinster/förluster	–24 146	–12 129
	Återföring nedskrivningar	9 043	–
	Nedskrivningar	–	–9 043
	Förändring av orealiserade vinster	28 152	–19 882
	Summa räntebärande tillgångar	**99 381**	**58 374**
Valutaterminer	Ränteintäkter	7 303	10 940
	Räntekostnader	–265	–393
	Valutakursvinster/förluster	–154 990	13 311
	Nedskrivning	–41 426	–
	Förändring av orealiserade vinster	–19 046	5 382
	Summa valutaterminer	**–208 424**	**29 240**
Finansiella kostnader	Finansiella kostnader	–3 312	–2 990
	Summa finansiella kostnader	**–3 312**	**–2 990**
	Finansiellt resultat	**1 411 522**	**1 535 008**

Resultaträkning (tkr) 2014

	Not	2014	2013
Stiftelsens intäkter			
Utdelningar	1	182 317	185 891
Ränteintäkter	2	105 410	113 361
Resultat fastigheter	3	5 642	4 776
Resultat från avyttring och nedskrivning av finansiella instrument	4	477 258	476 309
Övriga intäkter		2	6
Stiftelsens kostnader			
Finansiella kostnader	6	–3 312	–2 990
Räntekostnader	11	–1 128	–1 371
Valutakursresultat m.m.	5	–194 216	12 714
Personalkostnader	7, 8, 9	–27 516	–26 100
Externa kostnader	10	–10 793	–9 472
Avskrivningar inventarier	17	–155	–170
Årets resultat	23	**533 509**	**752 954**

Anm.: För årets resultat inklusive förändring av orealiserade vinster, se not 12.

Balansräkning (tkr)

	Not	2014-12-31	2013-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Fastigheter	14, 15	259 387	264 855
Pågående nyanläggningar och förskott	33	5 851	580
Inventarier	17	229	314
Summa materiella anläggningstillgångar		**265 467**	**265 749**
Finansiella anläggningstillgångar			
Obligationer	18	1 672 387	1 699 315
Floating-rate notes	32	522 164	426 489
Aktier	19, 20	5 108 660	4 842 543
Hedgefonder	20	743 102	743 103
Vinstandelslån	20	139 599	150 308
Räntebärande lån, Areim och Profi	20	102 584	27 328
Onoterad fastighetsfond	20	48 338	53 374
Summa finansiella anläggningstillgångar		**8 336 834**	**7 942 460**
Summa anläggningstillgångar		**8 602 301**	**8 208 209**
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar	21	1 898	26 834
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	22	38 174	48 100
Certifikat	25	712 974	800 123
Valutaterminer	26	–	–
Kassa och bank		118 855	125 237
Summa omsättningstillgångar		**871 901**	**1 000 294**
Summa tillgångar		**9 474 202**	**9 208 503**
Eget kapital och skulder			
Bundet eget kapital	23, 24		
Stiftelsekapital		2 674 363	2 679 226
Fritt eget kapital	23, 24		
Kulturvetenskapliga donationen		1 933 941	1 937 457
Balanserat resultat		3 716 111	3 573 945
Summa eget kapital		**8 324 415**	**8 190 628**
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfonder	16	9 836	9 836
Summa obeskattade reserver		**9 836**	**9 836**

	Not	2014-12-31	2013-12-31
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner		1 317	1 408
Summa avsättningar		**1 317**	**1 408**
Långfristiga skulder			
Inteckningslån		45 050	45 050
Summa långfristiga skulder		**45 050**	**45 050**
Kortfristiga skulder			
Beviljade ej utbetalda forskningsmedel		1 031 008	909 956
Leverantörsskulder		4 216	9 034
Valutaterminer	26	41 426	–
Övriga kortfristiga skulder	27	7 827	35 373
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	9 107	7 218
Summa kortfristiga skulder		**1 093 584**	**961 581**
Summa skulder och avsättningar		**1 149 787**	**1 017 875**
Summa eget kapital och skulder		**9 474 202**	**9 208 503**
Ställda säkerheter	29	49 371	49 371
Ansvarsförbindelser	31	469 529	373 862

Anm.: Information om balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärden återfinns i separat bilaga.

Kassaflödesanalys (tkr) 2014

	2014	2013
Kassaflöde från den löpande verksamheten		
Årets resultat	533 509	752 954
Justeringar för poster som ej ingår i kassaflödet:		
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	5 624	5 639
Återföring av nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	–130 118	–242 589
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	95 089	130 118
Realisationsresultat finansiella anläggningstillgångar	–442 230	–363 837
Förändring av avsättningar till periodiseringsfonder	–	1 579
Förändring av avsättningar till pensioner	–92	–85
Förändringar räntefordran	9 906	4 556
Förändringar ränteskuld	–44	–17
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	**71 644**	**288 318**
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital		
Förändring av kortfristiga fordringar	112 106	31 002
Förändring av kortfristiga skulder	10 997	26 268
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**194 747**	**345 588**
Kassaflöde från investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	–71	–341
Pågående nyanläggningar och förskott	–5 271	–580
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	–3 300 556	–3 268 740
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	3 383 440	3 227 289
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**77 542**	**–42 372**
Kassaflöde från anslagsverksamheten		
Förändring av beviljade ej utbetalda anslag	121 051	58 518
Återbetalade anslag	9 857	11 410
Årets beviljade anslag	–409 579	–329 569
Kassaflöde från anslagsverksamheten	**–278 671**	**–259 641**
Årets kassaflöde	**–6 382**	**43 575**
Kassa, bank vid årets ingång	125 237	81 662
Kassa, bank vid årets utgång	118 855	125 237

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Redovisnings- och värderingsprinciperna är oförändrade. Från 2014 tillämpas dock en mer restriktiv definition av ”beviljade anslag” innebärande att beslutade ramanslag, vilka tidigare redovisats som skuld i balansräkningen, numera redovisas som ansvarsförbindelse. Jämförelsesiffror för föregående år har justerats, vilket ger en positiv effekt på stiftelsens eget kapital per den 31 december 2013 med 52 063 tusen kronor. Uppställningen av resultaträkningen är anpassad efter stiftelsens verksamhet och avviker därför från årsredovisningslagens uppställningsformer. Uppställningen av resultaträkningen är anpassad efter stiftelsens verksamhet och avviker därför från årsredovisningslagens uppställningsformer. Upplysningar om tillgångars marknadsvärde samt årets resultat inklusive förändring av orealiserade vinster lämnas i noter till balans- och resultaträkningen.

Information om balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärden återfinns i en separat bilaga.

Värdering materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar och erforderliga nedskrivningar. Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. Linjär avskrivningsmetod används för samtliga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

- Byggnader 50 år
- Inventarier 5 år
- Datorer 3 år

När det finns en indikation på att en tillgång eller en grupp av tillgångar har minskat i värde görs en bedömning av dess redovisade värde. Om en värdenedgång bedöms vara bestående skrivs tillgången ned.

Mark redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för erforderliga nedskrivningar.

Investeringar i såväl egenutvecklad som förvärvad programvara kostnadsförs löpande.

Pågående nyanläggningar och förskott tas upp till anskaffningsvärde. När arbetet färdigställts förs utgifter som är värdehöjande till balansposten fastigheter och övriga utgifter till resultaträkningen.

Värdering finansiella anläggningstillgångar

Aktierelaterade värdepapper (inklusive aktiekonvertibler och aktieägartillskott) värderas individuellt till anskaffningsvärde minskat med erforderliga nedskrivningar.

Upplupen ränta på aktiekonvertibler redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen.

Hedgefonder, vinstandelslån och onoterad fastighetsfond värderas kollektivt var grupp för sig till anskaffningsvärde minskat med erforderliga nedskrivningar.

Räntebärande värdepapper (inklusive floating-rate notes och aktieägarlån) värderas kollektivt till anskaffningsvärde minskat med erforderliga nedskrivningar. Upplupen ränta på kupongobligationer och aktieägarlån redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen. Instrument utan kupongränta värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Utländska värdepapper värderas utifrån anskaffningsdagens valutakurs.

Värdering omsättningstillgångar

Fordringar tas upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Fordringar i utländsk valuta värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Utestående valutaterminskontrakt värderas kollektivt enligt lägsta värdets princip (LVP). Det innebär att om tillgångskollektivet valutaterminer har negativt marknadsvärde redovisas detta som skuld, och motsvarande nedskrivning görs. Skillnaden mellan terminskurs och avistakurs periodiseras över terminskontraktets löptid och redovisas som upplupen ränteintäkt.

Certifikat värderas kollektivt enligt LVP. Det innebär att om kollektivet certifikat har ett bokfört värde som är högre än det verkliga värdet görs erforderlig nedskrivning på mellanskillnaden. Upplupen ränta på certifikat redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen.

Banktillgodohavanden i utländsk valuta värderas till balansdagens valutakurs.

Värdering skulder

Skulder i utländsk valuta värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Beviljade forskningsmedel

Beviljade forskningsmedel redovisas direkt mot fritt eget kapital. Beviljade medel skuldförs vid beslutstillfället. Beslutade ramanslag utan slutlig förmånstagare samt beviljade anslag att betalas ut ur kommande års avkastning tas upp som ansvarsförbindelse.

Eget kapital

Bokfört eget kapital utgörs av bundet och fritt eget kapital. Bundet eget kapital (stiftelsekapital) består av Jubileumsdonationen och Erik Rönnbergs donationer. Enligt donationsvillkoren ska realvärdet för dessa donationer upprätthållas över tiden. Detta sker genom en årlig avsättning till bundet eget kapital, med ett belopp beräknat utifrån konsumentprisindex utveckling mellan åren. Det bundna egna kapitalet är inte tillgängligt för utdelning.

Fritt eget kapital består av Kulturvetenskapliga donationen och balanserat resultat. För denna donation gäller, som framgår av donationsvillkoren, att dess hela kapital får användas för anslag till forskning. Inom ramen för fritt eget kapital görs emellertid ändå en avsättning för bevarande av donationens realvärde.

Balanserat resultat består av vinstmedel med avdrag för avsättning för bevarande av donationernas realvärden samt för beviljade forskningsmedel. Enligt ett styrelsebeslut 1992 ska det balanserade resultatet som lägst uppgå till ett belopp motsvarande tre års utdelning av forskningsmedel i normal omfattning.

Noter (tkr) 2014-12-31

Not 1	Utdelningar		
		2014	**2013**
	Aktier	180 150	183 955
	Alternativa placeringar	2 167	1 936
	Summa	**182 317**	**185 891**

Not 2	Ränteintäkter		
		2014	**2013**
	Bankmedel	457	1 283
	Certifikat	9 009	12 400
	Floating-rate notes	9 684	9 940
	Obligationer	65 029	74 898
	Räntebärande lån, Areim och Profi	6 717	1 928
	Valutaterminer	7 303	10 940
	Vinstandelslån	7 211	1 972
	Summa	**105 410**	**113 361**

Not 3	Resultat fastigheter		
		2014	**2013**
	Hyresintäkter	34 595	34 758
	Avskrivningar	–5 468	–5 469
	Övriga kostnader	–22 171	–21 892
	Avsättning till periodiseringsfond	–	–1 579
	Skatt på årets resultat	–1 314	–1 042
	Summa	**5 642**	**4 776**

Anm.: Av fastighetsintäkterna utgör 4 290 (4 292) en beräknad internhyra för stiftelsens egna lokaler. Se även not 11, 14, 15 och 33.

Not 4	Resultat från avyttring och nedskrivning av finansiella instrument		
		2014	**2013**
	Realisationsresultat obligationer	–24 146	–12 129
	Återförd nedskrivning obligationer	9 043	–
	Nedskrivning obligationer	–	–9 043
	Realisationsresultat aktier	466 084	370 756
	Återförd nedskrivning aktier	109 095	233 278
	Återförd nedskrivning Areim, aktier och aktieägar-tillskott	4 031	–
	Nedskrivning aktier	–83 895	–109 095
	Nedskrivning Areim, aktier och aktieägartillskott	–1 286	–4 031

Realisationsresultat floating-rate notes	311	234
Realisationsresultat hedgefonder	–	5 205
Realisationsresultat Aberdeen	–551	–
Realisationsresultat Sveafastigheter Fund III	532	–229
Återförd nedskrivning Sveafastigheter Fund III	–	2 550
Återförd nedskrivning Aberdeen fastighetsfond	7 948	6 761
Nedskrivning Aberdeen fastighetsfond	–9 908	–7 948
Summa	**477 258**	**476 309**

Not 5 Valutakursresultat m.m.

	2014	**2013**
Valutakursresultat orealiserat	2 200	–597
Valutakursresultat valutaterminer	–154 990	13 311
Nedskrivning valutaterminer	–41 426	–
Summa	**–194 216**	**12 714**

Not 6 Finansiella kostnader

	2014	**2013**
Depåavgift	988	870
Övriga finansiella kostnader	2 324	2 120
Summa	**3 312**	**2 990**

Not 7 Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	2014	**2013**
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör	3 706	3 314
Övriga anställda	13 470	12 881
Summa	**17 176**	**16 195**
Sociala kostnader	9 693	9 289
– varav pensionskostnader	3 581	3 470

Anm.: Av pensionskostnader avser 885 (823) styrelse och verkställande direktör.

Not 8 Medelantal anställda

	2014	**2013**
Kvinnor	11	11
Män	7	7
Summa	**18**	**18**

Not 9	Sjukfrånvaro 2014		
		Korttidsfrånvaro	**Långtidsfrånvaro**
	Kvinnor	0,07 %	0,70 %
	Män	0,00 %	0,00 %
	Summa	**0,04 %**	**0,43 %**

Not 10	Ersättning till revisorer (inkl. moms)		
		2014	**2013**
	PwC (intern revision)		
	Revisionsuppdraget	394	262
	Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	129	88
	Skatterådgivning	–	–
	Riksrevisionen (extern revision)		
	Revisionsuppdraget	300	288
	Summa	**823**	**638**

Not 11	Räntekostnader		
		2014	**2013**
	Areim	–	16
	Bankmedel	23	3
	Fastigheter	840	959
	Valutaterminer	265	393
	Summa	**1 128**	**1 371**

Not 12	Årets resultat inklusive förändring av orealiserade vinster		
		2014	**2013**
	Årets resultat	533 509	752 954
	Förändring av orealiserade vinster, se nedan	839 551	746 318
	Summa	**1 373 060**	**1 499 272**

Förändring av orealiserade vinster			
	2014	**2013**	**Förändring**
Fastigheter	597 613	541 145	56 468
Obligationer	28 152	–	28 152
Floating-rate notes	6 681	7 041	–360
Aktier	2 148 254	1 505 201	643 053
Hedgefonder	249 208	154 632	94 576
Vinstandelslån, Sveafastigheter	36 901	218	36 683
Certifikat	424	399	25
Valutaterminer	–	19 046	–19 046
Summa	**3 067 233**	**2 227 682**	**839 551**

Anm.: Se även not 24.

Not 13 Avsättning för bevarande av realvärden

Genomsnittsvärdet för konsumentprisindex 2014 uppgår till 313,49. Motsvarande indexvärde för 2013 är 314,06. Mellan 2013 och 2014 minskade således konsumentprisindex med 0,1815 %. Det indexerade reala stiftelsekapitalet (bundet eget kapital) ska därför minskas med 2 679 226 x 0,1815 % = 4 863 medan Kulturvetenskapliga donationen (fritt eget kapital) minskas med 1 937 457 x 0,1815 % = 3 516.

Anm.: Se vidare not 23 och 24.

Not 14 Fastigheter

	Bokfört värde	**Marknadsvärde**[1)]
Styrpinnen 23, Stockholm	116 950	178 000
Brännaren 7, Stockholm	13 410	90 000
Sländan 2, Stockholm	6 268	71 000
Rekryten 6, Stockholm	21 214	130 000
Snöklockan 1, Stockholm	17 304	103 000
Jasminen 4, Stockholm	11 701	65 000
Apelträdet 5, Stockholm	12 001	51 000
Hjorten 17, Stockholm	13 904	107 000
Sånglärkan 12, Stockholm	46 635	62 000
Summa	**259 387**	**857 000**

Anm.: Fastigheterna ägs till 100 %.

[1)] Marknadsvärdet för fastigheterna baseras på externa värderingar utförda av DTZ.

Not 15	Fastigheter		
		2014	**2013**
	Byggnader		
	Ingående anskaffningsvärden	273 428	273 428
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**273 428**	**273 428**
	Ingående avskrivningar	–94 492	–89 023
	Årets avskrivningar	–5 468	–5 469
	Utgående ackumulerade avskrivningar	**–99 960**	**–94 492**
	Ingående nedskrivningar	–10 700	–10 700
	Utgående ackumulerade nedskrivningar	**–10 700**	**–10 700**
	Mark		
	Ingående anskaffningsvärden	96 619	96 619
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**96 619**	**96 619**
	Utgående restvärden enligt plan, byggnader och mark	**259 387**	**264 855**
	Taxeringsvärden, byggnader	281 936	281 936
	Taxeringsvärden, mark	321 151	321 151

Anm.: Fastigheternas marknadsvärden framgår av not 14. Se även not 3, 11 och 33.

Not 16	Periodiseringsfonder		
		2014	**2013**
	Periodiseringsfond tax 2010	2 362	2 362
	Periodiseringsfond tax 2011	2 250	2 250
	Periodiseringsfond tax 2012	2 591	2 591
	Periodiseringsfond tax 2013	1 055	1 055
	Periodiseringsfond tax 2014	1 578	1 578
	Summa	**9 836**	**9 836**

Not 17	Inventarier		
		2014	**2013**
	Ingående anskaffningsvärden	4 457	4 480
	Inköp	71	341
	Försäljningar och utrangeringar	–206	–364
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**4 322**	**4 457**
	Ingående avskrivningar	–4 144	–4 338
	Försäljningar och utrangeringar	206	364

Årets avskrivningar	–155	–170
Utgående ackumulerade avskrivningar	**–4 093**	**–4 144**
Utgående restvärden enligt plan	**229**	**313**

Not 18 Obligationer

Förfalloår	Nominellt belopp	Bokfört värde	Marknadsvärde[1)]
Svenska nominella obligationer, bostad			
2016	137 000	154 042	150 435
2017	350 000	385 966	388 204
2018	495 000	521 801	537 359
2019	130 000	139 924	140 293
2020	55 000	64 653	64 675
Summa	**1 167 000**	**1 266 386**	**1 280 966**
Svenska nominella obligationer, företag			
2016	205 000	204 549	213 619
2018	91 000	93 767	94 549
2019	80 000	79 835	81 815
2020	28 000	27 850	29 590
Summa	**404 000**	**406 001**	**419 573**
Summa obligationer totalt	**1 571 000**	**1 672 387**	**1 700 539**

[1)] Obligationer marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller, om sådan saknas, senaste köpkurs eller indikativt pris beräknat på ett genomsnitt av tre marknadsaktörer. För tillfället används det tredje alternativet på majoriteten av företagsobligationer.

Not 19 Aktier

	Antal	Bokfört värde	Marknadsvärde[1)]
AAK AB	85 000	33 002	35 488
ABB	245 000	29 224	40 646
Active Properties A	25 000	5	5
Active Properties B	175 000	35	35
Alfa Laval	320 000	45 714	47 456
Angler Gaming Plc	250 000	290	290
Assa Abloy B	270 000	64 991	111 996
AstraZeneca SDB	125 000	48 209	68 500
Atlas Copco B	840 000	118 413	168 756
Autoliv SDB	80 000	36 407	67 000
Axfood	80 000	26 518	37 320
Axis	130 000	20 292	25 948

Beijer Alma AB B	118 104	17 271	21 554
Besqab AB	115 000	8 815	10 005
Betsson AB B	200 000	35 008	55 000
Biotage A	900 000	11 790	11 790
Boliden	100 000	9 016	12 550
Electrolux B	260 000	45 659	59 488
Elekta B	550 000	43 835	43 835
Ericsson B	2 400 000	201 555	226 439
Fabege	195 000	11 314	19 617
Fenix Outdoor International B	100 000	7 123	36 000
Hennes & Mauritz B	1 050 000	218 939	341 879
Hexagon AB B	290 000	53 256	70 180
Husqvarna B	649 349	26 004	37 500
ICA Gruppen	120 000	21 591	36 696
Indutrade	82 000	18 042	25 584
Intrum Justitia	270 000	42 313	62 640
Investor B	610 000	105 975	173 667
Inwido AB	325 000	21 699	22 019
JM B	35 000	4 629	8 715
Kinnevik B	110 000	28 083	28 083
Kungsleden	850 000	34 086	48 025
Lifco B	25 000	2 325	3 363
Lundin Mining	651 750	21 479	24 408
Lundin Petroleum	272 000	30 573	30 573
Meda AB A	350 000	30 931	39 375
Millicom SDB	45 000	26 213	26 213
Nobia	405 000	14 206	28 249
Nolato B	100 000	15 266	17 800
Nordea	2 470 000	138 725	224 522
Poolia B	386 395	4 289	4 289
Sandvik	1 050 000	80 220	80 220
SCA B	420 000	53 738	70 938
SEB A	1 400 000	71 589	139 370
Skanska B	235 000	26 886	39 457
SKF B	246 000	35 125	40 565
SSAB B	1 000 000	40 210	40 210
Svenska Handelsbanken A	400 000	84 945	146 640
SWECO AB B	365 000	32 249	38 690
Swedbank A	650 000	68 471	127 075
Tele2 B	275 000	22 901	26 111
TeliaSonera	3 400 000	160 702	171 360
Transmode Holding	400 000	26 511	29 400
Trelleborg B	150 000	14 197	19 800

Tribona AB	550 000	18 112	21 230
Volvo B	1 900 000	152 486	160 930
ÅF B	430 000	36 897	54 180
Summa svenska aktier		**2 598 349**	**3 559 674**

Utländska aktier	**Antal**	**Bokfört värde**	**Marknads-värde**[1)]
Australien			
ANZ BANK	90 000	15 558	18 269
Iluka Resources	400 000	15 002	15 002
Belgien			
KBC	63 000	23 994	27 585
Brasilien			
Petroleo Brasileiro (American Deposit Receipts)	160 000	9 005	9 005
Chile			
Enersis SA (American Deposit Receipts)	95 280	11 611	11 927
Danmark			
AP Moeller Maersk B	1 500	23 459	23 459
Finland			
Nokia	245 439	10 589	15 158
Frankrike			
BNP Paribas	53 000	15 965	24 364
Hermes International	634	1 044	1 751
LVMH	13 000	9 337	16 051
Sanofi Aventis	41 000	20 325	28 949
Schneider Electric	25 000	13 099	14 039
Total	99 000	34 014	39 643
Hongkong			
AIA Group	525 000	15 748	22 563
CNOOC Ltd	1 100 000	11 399	11 399
Italien			
Intesa Sanpaolo	1 000 000	21 412	22 801
Japan			
Benesse Holding	50 000	11 618	11 618
Canon	70 000	17 424	17 424
Itochu	350 000	28 466	29 308
Mitsubishi UFJ Financial Group	1 075 000	40 695	46 298
Panasonic	290 000	22 580	26 822
Seven & I Holdings Co.	90 000	22 342	25 424
SMC Corp.	13 000	15 215	26 937
Softbank	58 000	17 580	27 104
Toshiba Corp.	600 000	19 926	19 926

Toyota Motor	134 700	54 265	65 984
Kanada			
Canadian Natural Resources Ltd	45 000	9 125	10 759
Enbridge Inc.	50 000	13 407	19 879
Rogers Communication	48 000	13 737	14 482
Suncor Energy Inc.	31 000	7 079	7 672
Toronto Dominion Bank	130 000	35 210	48 071
Kina			
China Construction Bank	2 900 000	14 033	18 181
Mexiko			
Banorte	600 000	25 410	25 410
Norge			
DNB Holding ASA	150 000	15 370	17 307
StatoilHydro	30 000	4 102	4 102
Telenor	130 000	17 707	20 528
Schweiz			
Nestlé	139 000	39 777	79 411
Novartis	33 218	11 915	24 024
Roche	35 400	61 124	74 825
Singapore			
DBS Group	280 000	20 858	33 778
Spanien			
Red Electrica	27 000	15 816	18 838
Storbritannien			
Barclays	850 000	20 223	24 715
BG Group	175 000	18 309	18 309
BHP Billiton Plc Ord	75 000	12 557	12 557
BT Group	450 000	19 854	21 811
Glencore Xstrata	670 000	24 090	24 210
IMI	87 500	7 960	13 364
Indivior Plc.	68 000	701	1 156
Kingfisher	500 000	20 019	20 019
Lloyds TSB	2 100 000	18 042	19 110
Prudential	180 000	17 888	32 348
Reckitt Benckiser	68 000	26 897	42 468
Royal Dutch Shell B	101 000	22 131	27 238
Shire PLC	21 000	9 998	11 382
Sydkorea			
Hyundai Motor	13 000	11 857	15 599
Samsung	500	2 534	4 711
Samsung Electronics (Global Deposit Receipts)	9 300	20 653	43 343
Taiwan			

Taiwan Semiconductor Manufact (American Deposit Receipt)	180 000	23 210	31 270
Tyskland			
Allianz SE	17 000	17 385	21 982
BASF AG	41 000	20 673	26 972
Bayer AG NPV	15 000	15 957	15 957
Linde AG	19 000	24 705	27 582
Siemens	30 000	25 799	26 477
Volkswagen AG-PREF	7 000	9 846	12 168
USA			
3M	25 000	12 835	32 097
Accenture Plc	53 000	21 821	37 006
Actavis Plc	28 000	12 035	56 266
Akamai Technology	36 000	10 237	17 856
Alexion Pharmaceuticals	15 000	11 163	21 476
Apple Inc.	21 000	6 525	18 293
Bank of America	120 000	15 311	16 843
Blackstone	150 000	16 799	39 425
California Resources	8 000	344	344
Capital One Financial Corp.	56 000	20 559	36 118
Cisco Systems	322 000	47 583	70 697
Citigroup	165 000	43 808	70 052
Coca-Cola Co.	32 000	5 623	10 593
Colgate Palmolive	33 000	10 371	17 894
Comcast Corp.	73 000	16 170	33 270
Covidien Plc.	45 000	20 092	35 959
Du Pont Co.	103 000	35 901	59 478
Eaton	50 000	17 945	26 620
Edison International	67 000	20 142	34 716
Exxon Mobile	58 000	35 124	41 768
Fedex Corp.	27 000	17 215	36 580
General Electric	413 000	49 484	81 755
Goldman Sachs Group	25 000	25 786	37 878
Google C	4 500	9 743	18 479
Google Inc.	4 100	8 802	16 990
IBM	12 000	13 345	14 869
Intel	125 000	17 899	35 573
Johnson & Johnson	106 000	51 572	86 460
JP Morgan Chase	218 000	65 715	106 577
Macy's Inc.	84 000	16 065	42 445
Marathon Oil	60 000	9 679	13 201
McDonald's	34 000	16 498	24 808
Mead Johnson Nutrition	26 542	11 637	20 850

Merck US	120 670	40 519	53 856
Metlife	38 000	11 252	16 151
Microsoft Corp.	313 000	54 974	113 936
Mondelez International	165 000	24 866	47 289
Nike	60 000	18 892	45 001
Occidental Petroleum Corp.	20 000	12 202	12 603
Omnicom Group	22 000	7 015	13 217
Oracle	124 000	29 141	43 525
Paccar Inc.	55 000	20 523	29 295
Pepsi Co.	95 000	49 997	70 575
Pfizer	30 011	3 491	7 291
Procter & Gamble Co.	45 000	22 347	32 190
Rockwell Automation Inc.	36 000	20 816	31 312
Schlumberger	42 000	22 780	28 106
Starbucks	59 000	28 908	37 358
T-Mobile US Inc.	75 000	13 223	15 677
Union Pacific	27 000	8 188	25 135
United Technologies	30 000	25 972	26 988
Valero	35 000	9 482	13 469
Verizon Communications Inc.	25 401	6 335	9 307
Visa Inc.	16 000	20 171	32 769
Walt Disney	101 000	26 356	74 047
Wells Fargo	169 000	44 832	72 509
Zoetis	72 982	8 576	24 493
Summa utländska aktier		**2 422 316**	**3 600 160**
Summa aktier totalt[2)]		**5 020 665**	**7 159 834**

[1)] Aktierelaterade värdepapper (inkl. aktiekonvertibler) marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller, om sådan saknas, senaste köpkurs. Utländska värdepapper värderas utifrån balansdagens valutakurs.
[2)] Aktier och aktieägartillskott i fonden Areim och Profi ingår i posten aktier i balansräkningen (se not 20).

Not 20 Alternativa placeringar

	Antal andelar	Bokfört värde	Marknadsvärde[1)]
Hedgefonder			
Brummer Multi-Strategy	28 142	60 000	63 694
Carve	68 509	70 000	88 036
Lynx	355 934	62 385	95 904
Madrague	44 911	60 000	58 175
Manticore	29 761	50 000	48 813
Nektar	61 543	105 092	146 947
Observatory	46 460	85 625	112 763

Ram One	73 813	80 000	94 278
Rhenman	500 000	50 000	120 455
Tanglin	57 607	50 000	75 261
Zenit	1 527	70 000	87 984
Summa, hedgefonder		**743 102**	**992 310**
Vinstandelslån			
Sveafastigheter Fund II[2)]		61 627	71 337
Sveafastigheter Fund III[2)]		77 972	105 163
Summa, vinstandelslån		**139 599**	**176 500**
Onoterad fastighetsfond			
Aberdeen	313 820	58 246	48 338
Nedskrivning Aberdeen		–9 908	
Summa, onoterad fastighets-fond		**48 338**	**48 338**
Areim och Profi			
Aktier och aktieägartillskott		89 281	97 079
Nedskrivning		–1 286	
Räntebärande lån		102 584	102 584
Summa, Areim och Profi[3)]		**190 579**	**199 663**
Summa alternativa placeringar		**1 121 618**	**1 416 811**

[1)] Hedgefonder, vinstandelslån, onoterad fastighetsfond, Areim och Profi marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses det värde som rapporterats från respektive fondförvaltare. Utländska värdepapper värderas utifrån balansdagens valutakurs.
[2)] Investeringarna värderades till bokfört värde t.o.m. årsredovisningen 2013. Det beror på att motparten vid tiden för investeringarna inte kunde leverera marknadsvärderingar. Rapporteringen har förbättrats och nu skickar motparten marknadsvärderingar på RJ:s investeringar varje kvartal, varför investeringarna värderas till marknadsvärde 2014.
[3)] Aktier och aktieägartillskott i fonderna Areim och Profi ingår i posten Aktier i balansräkningen (se not 19).

Not 21 Kortfristiga fordringar

	2014	2013
Hyresfordringar m.m.	–	7
Löneförskott	3	3
Skattefordran 2012	–	1 775
Skattefordran 2013	894	1 255
Skattefordran 2014	982	–
Sålda obetalda värdepapper	–	23 794
Övriga	19	–
Summa	**1 898**	**26 834**

Not 22	**Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter**		
		2014	**2013**
	Upplupna räntor	36 452	46 419
	Förutbetalda kostnader	1 722	1 681
	Summa	**38 174**	**48 100**

Not 23	**Eget kapital, bokfört värde**				
		Bundet eget kapital[1)]	Fritt eget kapital		Eget kapital
			Kulturveten-skapliga donationen	Balanserat resultat	
	Utgående balans 2013-12-31			**3 521 882**	
	Justering, se redovisnings-principerna			52 063	
	Eget kapital 2013-12-31	**2 679 226**	**1 937 457**	**3 573 945**	**8 190 628**
	Avsättning för bevarande av donationernas realvärde[2)]	–4 863	–3 516	8 379	–
	Årets resultat			533 509	533 509
	Återbetalade forskningsmedel			9 857	9 857
	Beviljade forskningsmedel[3)]			–409 579	–409 579
	Eget kapital 2014-12-31	**2 674 363**	**1 933 941**	**3 716 111**	**8 324 415**

[1)] Jubileumsdonationen och Erik Rönnbergs donationer.
[2)] Av förarbetena till Jubileumsdonationen framgår att donationens realvärde ska upprätthållas över tiden. Samma grundläggande bestämmelse gäller för de båda privata donationer som RJ erhållit (Erik Rönnbergs donationer). Se not 13.
[3)] För beviljade forskningsmedel, se not 30.

Not 24 Eget kapital, marknadsvärde[5)]

	Bundet eget kapital[1)]	Fritt eget kapital		Eget kapital
		Kulturvetenskapliga donationen	Balanserat resultat	
Utgående balans 2013-12-31			**5 749 564**	
Justering, se redovisningsprinciperna			52 063	
Eget kapital 2013-12-31	**2 679 226**	**1 937 457**	**5 801 627**	**10 418 310**
Avsättning för bevarande av donationernas realvärde[2)]	–4 863	–3 516	8 379	–
Årets resultat inklusive förändring av orealiserade vinster[3)]			1 373 060	1 373 060
Återbetalade forskningsmedel			9 857	9 857
Beviljade forskningsmedel[4)]			–409 579	–409 579
Eget kapital 2014-12-31	**2 674 363**	**1 933 941**	**6 783 344**	**11 391 648**

[1)] Jubileumsdonationen och Erik Rönnbergs donationer.
[2)] Av förarbetena till Jubileumsdonationen framgår att donationens realvärde ska upprätthållas över tiden. Samma grundläggande bestämmelse gäller för de båda privata donationer som RJ erhållit (Erik Rönnbergs donationer) (se not 13).
[3)] Se not 12.
[4)] För beviljade forskningsmedel, se not 30.
[5)] Stiftelsens förmögenhet definieras som eget kapital till marknadsvärde och motsvarar nettoförmögenhet vid värdering av tillgångar och skulder till marknadsvärden.

Not 25 Certifikat

Förfall 2015	**Nominellt belopp**	**Bokfört värde**	**Marknadsvärde**[1)]
Bankcertifikat			
Kvartal 1	–	–	–
Kvartal 2	50 000	49 938	49 946
Kvartal 3	–	–	–
Kvartal 4	–	–	–
Företagscertifikat			
Kvartal 1	341 000	339 958	340 089
Kvartal 2	215 000	214 365	214 453
Kvartal 3	50 000	49 367	49 491
Kvartal 4	60 000	59 346	59 420
Summa, certifikat	**716 000**	**712 974**	**713 399**

[1)] Certifikat marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller, om sådan saknas, senaste köpkurs.

Not 26	Valutaterminer		
	Köpt/såld valuta	**Nominellt belopp**	**Marknadsvärde**[1)]
	Förfallomånad 2015-01		
	SEK/CHF	36 733	–866
	SEK/EUR	101 589	–1 980
	SEK/GBP	44 245	–1 518
	SEK/JPY	81 662	3 869
	SEK/USD	300 082	–19 663
	Förfallomånad 2015-02		
	SEK/CHF	37 404	–606
	SEK/EUR	58 823	–983
	SEK/GBP	50 253	–1 517
	SEK/JPY	66 205	–1 881
	SEK/USD	383 842	–16 347
	Förfallomånad 2015-03		
	SEK/CHF	21 264	96
	SEK/EUR	108 951	631
	SEK/GBP	38 588	69
	SEK/JPY	45 182	–217
	SEK/USD	131 077	–513
	Summa	**1 505 900**	**–41 426**

[1)] Valutaterminer marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller, om sådan saknas, senaste köpkurs. Om tillgångskollektivet valutaterminer har negativt marknadsvärde redovisas detta som skuld och motsvarande nedskrivning görs.

Not 27	Övriga kortfristiga skulder		
		2014	**2013**
	Personalens källskatt	985	896
	Förvaltade medel från Vetenskapsrådet	–	500
	Förvaltade medel för samprojekt	6 058	10 743
	Moms hyror redovisningskonto	309	434
	Övrigt, inte likviderade affärer ingår	475	22 800
	Summa	**7 827**	**35 373**

Not 28	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		
		2014	**2013**
	Sociala avgifter	1 089	675
	Intjänade ej uttagna semesterdagar	1 635	1 351
	Särskild löneskatt på pensionsförsäkringspremier	816	792

Upplupna räntor	74	118
Förutbetald hyresintäkt	3 630	3 333
Övriga upplupna kostnader, fastigheter	1 095	299
Övriga upplupna kostnader	768	650
Summa	**9 107**	**7 218**

Not 29 Ställda säkerheter

	2014	2013
För egna avsättningar och skulder		
Avseende skuld för inteckningslån och derivathandel		
Fastighetsinteckningar	49 371	49 371
Summa	**49 371**	**49 371**

Not 30 Beviljade medel till forskning

	2014	2013
Medel från Jubileumsdonationen inkl. Nils-Eric Svenssons fond	171 275	141 755
Medel från Kulturvetenskapliga donationen	237 504	187 014
Medel från Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	600	600
Medel från Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren	200	200
Summa	**409 579**	**329 569**

Anm.: För mer detaljerad information, se avsnittet Översikt över den forskningsstödjande verksamheten år 2014 (s. x-xx).

Not 31 Ansvarsförbindelser

	2014	2013
Beviljade anslag att utgå ur kommande års avkastning	10 632	11 870
Ramanslag	166 063	117 063
Kvarstående åtagande i Sveafastigheter Fund II (vinstandelslån) – åtagandet gäller t.o.m. den 30 juni 2019	2 560	2 560
Kvarstående åtagande i Sveafastigheter Fund III (vinstandelslån) – åtagandet gäller t.o.m. den 31 mars 2017	32 139	33 181
Kvarstående åtagande i fastighetsfonden Areim – åtagandet gäller t.o.m. den 4 juli 2016	157 835	209 188
Kvarstående åtagande i fastighetsfonden Profi – åtagandet gäller t.o.m. den 31 december 2024	83 108	–
Kvarstående åtagande i fastighetsfonden Areim Brädstapeln – åtagandet gäller t.o.m. den 4 juli 2016	17 192	–
Summa	**469 529**	**373 862**

Not 32 Floating-rate notes

Förfalloår	Nominellt belopp	Bokfört värde	Marknadsvärde[1)]
2015	5 000	5 047	5 037
2016	155 000	155 200	158 464
2017	25 000	25 000	25 472
2018	205 000	206 917	208 862
2019	80 000	80 000	80 490
2020	50 000	50 000	50 520
Summa	**520 000**	**522 164**	**528 845**

[1)] Floating-rate notes marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller, om sådan saknas, senaste köpkurs eller indikativt pris beräknat på ett genomsnitt av tre marknadsaktörer. För tillfället används det tredje alternativet på majoriteten av floating-rate notes.

Not 33 Pågående nyanläggningar och förskott

	2014	2013
Årets utgifter Rekryten 6	5 851	580
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**5 851**	**580**

BILAGA 1

Donationernas marknadsvärde (belopp i tkr)

De medel som Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond förvaltar härrör från en fond och fyra donationer.

- Donation från Sveriges riksbank för att främja och understödja vetenskaplig forskning (Jubileumsdonationen)
- Nils-Eric Svenssons fond
- Kulturvetenskapliga donationen
- Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar
- Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren

(För en mer utförlig beskrivning av ändamålen för de olika donationerna hänvisas till avsnittet Översikt över den forskningsstödjande verksamheten år 2014).

Samtliga medel som donerats till Riksbankens Jubileumsfond samförvaltas. Avkastningen från de olika donationerna ska emellertid gå till olika ändamål. Stiftelsens totala avkastning på förvaltade medel måste därför fördelas på de olika donationerna.

Vid ingången av 2014 var marknadsvärdet för de olika donationerna följande:

1. Jubileumsdonationen inkl. Nils-Eric Svenssons fond	7 265 574	69,7385 %
2. Kulturvetenskapliga donationen	3 121 348	29,9602 %
3. Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	24 001	0,2304 %
4. Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren	7 387	0,0709 %
Totalt eget kapital vid ingången av 2014	**10 418 310**	

Riksbankens Jubileumsfonds totala avkastning 2014 (bokföringsmässigt resultat + förändring av orealiserade vinster = 533 509 + 839 551 = 1 373 060 kronor) ska proportioneras ut på de olika donationerna.

1. *Jubileumsdonationen inkl. Nils-Eric Svenssons fond*	
Ingående värde	7 265 574
Andel av årets totala avkastning	957 551
Årets anslag och återbetalade anslag	–278 760
Marknadsvärde 2014-12-31	**7 944 365**

Anslagen från Nils-Eric Svenssons fond har inte någon direkt koppling till avkastningar på förvaltade medel. Styrelsen för Riksbankens Jubileumsfond har förbundit sig att se till att anslagen per år kan uppgå till ett visst belopp, som för 2014 är 400 000 tusen kronor. Donationen ska anses vara förbrukad vid

utgången av år 2015. I denna sammanställning har därför Nils-Eric Svenssons fond slagits ihop med Jubileumsdonationen.

2. *Kulturvetenskapliga donationen*	
Ingående värde	3 121 348
Andel av årets totala avkastning	411 372
Årets anslag och återbetalade anslag	–119 758
Marknadsvärde 2014-12-31	**3 412 962**
3. *Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar*	
Ingående värde	24 001
Andel av årets totala avkastning	3 164
Årets anslag och återbetalade anslag	–921
Marknadsvärde 2014-12-31	**26 244**
4. *Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren*	
Ingående värde	7 387
Andel av årets totala avkastning	973
Årets anslag och återbetalade anslag	–283
Marknadsvärde 2014-12-31	**8 077**
Totalt eget kapital till marknadsvärde 2014-12-31	**11 391 648**

BILAGA 2

Balansposters bokförda värde och jämförande marknadsvärde (tkr) 2014-12-31

	Not	2014-12-31		2013-12-31	
		Bokförda värden	Marknads-värden	Bokförda värden	Marknads-värden
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
Fastigheter	14, 15	259 387	857 000	264 855	806 000
Pågående nyanläggningar och förskott	33	5 851	5 851	580	580
Inventarier	17	229	229	314	314
Summa materiella anläggningstillgångar		**265 467**	**863 080**	**265 749**	**806 894**
Finansiella anläggningstillgångar					
Obligationer	18	1 672 387	1 700 539	1 699 315	1 699 315
Floating-rate notes	32	522 164	528 845	426 489	433 530
Aktier	19, 20	5 108 660	7 256 913	4 842 543	6 347 744
Hedgefonder	20	743 102	992 310	743 103	897 735
Vinstandelslån	20	139 599	176 500	150 308	150 526
Räntebärande lån, Areim och Profi	20	102 584	102 584	27 328	27 328
Onoterad fastighetsfond	20	48 338	48 338	53 374	53 374
Summa finansiella anläggningstillgångar		**8 336 834**	**10 806 029**	**7 942 460**	**9 609 552**
Summa anläggningstillgångar		**8 602 301**	**11 669 109**	**8 208 209**	**10 416 446**
Omsättningstillgångar					
Kortfristiga fordringar	21	1 898	1 898	26 834	26 834
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	22	38 174	38 174	48 100	48 100
Certifikat	25	712 974	713 399	800 123	800 522
Valutaterminer	26	–	–	–	19 046
Kassa och bank		118 855	118 855	125 237	125 237
Summa omsättningstillgångar		**871 901**	**872 326**	**1 000 294**	**1 019 739**
Summa tillgångar		**9 474 202**	**12 541 435**	**9 208 503**	**11 436 185**
Eget kapital och skulder					
Bundet eget kapital	23, 24				
Stiftelsekapital		2 674 363	2 674 363	2 679 226	2 679 226

	Not	2014-12-31		2013-12-31	
		Bokförda värden	Marknads-värden	Bokförda värden	Marknads-värden
Fritt eget kapital	23, 24				
Kulturvetenskapliga donationen		1 933 941	1 933 941	1 937 457	1 937 457
Balanserat resultat		3 716 111	6 783 344	3 573 945	5 801 627
Summa eget kapital		**8 324 415**	**11 391 648**	**8 190 628**	**10 418 310**
Obeskattade reserver					
Periodiseringsfonder	16	9 836	9 836	9 836	9 836
Summa obeskattade reserver		**9 836**	**9 836**	**9 836**	**9 836**
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner		1 317	1 317	1 408	1 408
Summa avsättningar		1 317	1 317	1 408	1 408
Långfristiga skulder					
Inteckningslån		45 050	45 050	45 050	45 050
Summa långfristiga skulder		45 050	45 050	45 050	45 050
Kortfristiga skulder					
Beviljade ej utbetalda forskningsmedel		1 031 008	1 031 008	909 956	909 956
Leverantörsskulder		4 216	4 216	9 034	9 034
Valutaterminer	26	41 426	41 426	–	–
Övriga kortfristiga skulder	27	7 827	7 827	35 373	35 373
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	9 107	9 107	7 218	7 218
Summa kortfristiga skulder		**1 093 584**	**1 093 584**	**961 581**	**961 581**
Summa skulder och avsättningar		**1 149 787**	**1 149 787**	**1 017 875**	**1 017 875**
Summa eget kapital och skulder		**9 474 202**	**12 541 435**	**9 208 503**	**11 436 185**
Ställda säkerheter	29	49 371	49 371		
Ansvarsförbindelser	31	469 529	373 862		